

Risale-i Nur Külliyyatından

İki Mekteb-i Musibetin Şahadetnamesi

veya

**Divan-ı Harb-i
Orfî**

Medenîlere galebe çalmak ik-
nâ iledir. Söz anlamıyan vahşiler
gibi icbar ile değildir. Biz mu-
habbet fedâileriyiz. Husumete
vaktimiz yoktur.

Müellifi

Bedüzzaman

Said Nursî

Boşlanğıç, T: 26-10-93

Bitiş T: 28-10-93

Bitiş 24-5-97

Bitiş- 17-4-2005 chev
infurt.

Bitiş: 6-6-2012 K.han

Neşreden : ENVÂR NEŞRİYAT
Klodfarer Cad. No. 36
Tel : 516 21 60
Çemberlitaş - İSTANBUL

Baskı : Engin Ofset
Tel: 516 50 40
1990-İST.

Her Hakkı Mahfuzdur.

Risale-i Nuz Külliyyatından

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شهادتنامه سنی

**Divan-ı Harb-i
Orfi**

Müellifi

Bedüzzaman

Said Nursi

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

② [Yarım asır evvel tab'edilen bu müdafaayı, şimdi bu asra daha muvafık gördük. Güya o zamandan elli sene sonra bir hiss-i kabl-el-vuku' ile bir nevi ihbar-ı gaybî olarak hayat-ı içtimaiyeyi alâkadar eden çok hakikatlara temas ettiğinden neşredildi.]

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, siddik kardeşim,

Madem eski zamanda iki def'a tab'edilmiş, kimse itiraz etmemiş, ayn-ı hakikat bir risaleciktir. Has dostların ten-sibiyle fakat sıhhatına tam dikkat etmek şartıyla neşredebilirsiniz. Bu risale, eski zamandan ziyade bu zamanın tam bir dersi olabilir.

Said Nursî

(3)

Eserin kırkbeş sene evvelki
tab'ındaki ifade-i nâşir

Ahmed Râmiz der :

1907 Üçyüz yirmiüç senesi zarfında idi ki; Şark'-
in yalçın, sarp, âhenîn mâverâ-i şevâhik-ı ci-
balinde tulû' etmiş Said Nursî isminde nevâ-
dir-i hilkatten mâdud bir ateşpâre-i zekânın İs-
tanbul âfakında rü'yet edildiği haberi etrafa ak-
setmiş ve fitraten mütecessis olan bazı kimse-
ler o hârika-i fitratı peyapey gördükçe, mâder-i
hilkatin hazâin-i lâ-tefnâsındaki sehaveti bir tür-
lü hazmedemeyenler, Şarkî Anadolu kıyafetin-
de, o şal ve şalvar altında, öyle bir kanun-u
dehânın ihtifa edebileceğini bir türlü anlayamı-
yarak, bir kısım adamlar ona, "mecnun" de-
mişlerdi.

Said Nursî, filvâki ifrat-ı zekâ itibariyle hu-
dud-u cünunda idi. Fakat, öyle bir cünun ki :
"Onun ulvî ruh ve kemal-i aklına işarettir" diye
bir zât şu mısralarında tercümân-ı zîşanı olmuş-
tur :

pek soflam

-dâplerinin
yüksek tepeler-
rinin arkasıOyle kabul
edilenfuzla me-
raklıbirbiri or-
dıncaSonu gelmez
ve yok ol-
maz hâzi-
neler

Cömertlik

hakikaten

sanlı tercü-
man

Cünun başımda yanar, ateş-i maâlîdir,
Cünun başımda benim bir zekâ-i âlîdir.

Benim cünunuma rehber ziyâ-yı ulviyyet,
Benim cünunumu bekler azîm bir niyet...

Evet Said Nursî İstanbul'a, şûrezâr vilâyat-ı şarkiyenin maarifsizlikle öldürülmek istenilen Yıldız siyasetlerine istikamet vermek azmiyle gelmişti. Daha İstanbul'a gelmeden Van'dan, Bitlis'ten, Mardin'den defaatla nefyolmasından İstanbul'a gelmesiyle beraber Merhum Sultan Abdülhamid tarafından suret-i ciddiyede tarassud altına aldırıldı. Birkaç kere Stevkif edildi. Nihayet bir gün geldi, Said Nursî'yi Üsküdar'a Toptaşı'na yolladılar. Çünkü, hapisanede ikaz edilecek kimseler bulunmak muhtemeldi. Timarhaneden ikide bir çıkartılıyor; maaş, rütbe tebşîr ediliyor. Hazret-i Said : "Ben memleketimde mektep-medrese açtırmak üzere geldim, başka bir dileğim yoktur. Bunu isterim, başka bir şey istemem" diyordu... Tâbir-i âherle Bediüzzaman iki şey istiyordu : Vilâyat-ı şarkiyenin her tarafında dinî mektepler, medreseler açtırmak istiyor ve başka bir şey almamak istiyordu...

-Arş-ı kanaat oldu behişt-i gına bize,
Biz etmeyiz zemîn-i müdaraya ol emin.

başkalarının fikirlerine uyararak zemini

kalasına gınave istip menin ve boyun nanın Lahô kul olmanlıca gıne boş kazandırdı yicennef

yüksek fikirlerin yabıcılığı, azarlılığı Ferah yer

maatkarlığın aksak ve ulvi mertebesi

uhumun fay

5

<sup>akam-
evkef</sup> Mansıbların, makamların en büleddir, [→] yüksek.
Hizmet-i îman ile âsâyîş ve saâdeti temin...

Şehzadebaşı'nda şemâtle konferans veril-
diği gece, kemal-i mehabetle sahneye çıkıp irad [→] Tam bir
ettiği nutk-u belîğ-i bîtarafane, Said'in ihata-i heybet ve
ilmiyesi kadar hamâset ve fedakârlıkta da ileri cesaret ve
olduğunu teyid eder. Gerek o gece, gerek men- kahramanlık
hus Otuzbir Martta cihan-değer nasihatlarıyla Alimlerin
ortaya atılan hoca-i dânâya; böyle tehlikeli bir hocası-bî-
anda vücud-u kıymetdarının sıyâneti, nefean lil- yak alim
umum elzem olduğu halde.. ve ihtar edildiği koruma
zaman : "En büyük ders, doğruluk yolunda
ölümünü istihkar dersi vermektir..."

"Yerinde ölmek için bu hayat lâzımdır" 32

fikrine karşı :

Âşınayız, bize bîgânedir endişe-i mevt.

Adl ü Hak uğruna nezreylemişiz cânımızı.

Ol bize âb-ı hayat, ateş-i seyyâl-i memat.

mısrâi ile mukabele ederdi.

Ş Said-i hüşyârın safvet-i ruhunu, besalet ve [→] rîpâtilik
şecaatini, fedakârlığındaki nihayetsizliğini anla-
mak ve ona bağlanmak için lisan-i hamasetin-
den bu mezkûr mısrâını söylemek kifâyet eder. <sup>Fitret cesâ-
ret lisanı</sup>

Bediüzzaman'a zurafâdan biri bir gün irfa-

zarif
kimse lef

niyle mütenasib bir esvab iktisâi lüzumundan bahseder. Müşarün-ileyh de : “Siz Avusturya’ya güya boykot yapıyorsunuz. Hem onun yol-ladığı kalpakları giyiyorsunuz. Ben ise, bütün Avrupa’ya boykot yapıyorum (Hâşiye), onun için yalnız memleketimin maddî ve mânevî mâ-mulâtını giyiyorum” buyurmuştur.

Elyevm, Said Nursî memleketine döndü. Ka-rışmış İstanbul’un havâ-i gill ü gışından ve tez-viratından ve bedraka-i efkâr olmak lâzım ge-len gazetecilerin bazılarının bütün fenalıklara bâdî ve bütün felâketlerin müvellidi oldukları-nı görerek bu derece açık cinayetlere taham-mül edemeyerek me’yus ve müteessir; vahşet-zâr fakat mûnis, vefakâr ve nâmusperver olan dağlarına döndü. İsa-bet etti. Kimbilir belki en büyük icraatından biri de budur.

NÂŞİRİ

Ahmed Râmiz

(Rahmetullahi Aleyh)

(Hâşiye): Otuz sene cebr ü işkenceler altında sı-kıştırıldığı halde, hiçbir defa Avrupa şapkasını başı-na koymadı.

6) Kırkaltı sene(*) evvel tabedilmiş

İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

MUKADDİME

Vaktâ ki hürriyet divanelikle yâdolunurdu; zayıf istibdad tımarhaneyi bana mektep eyledi. Vakta ki i'tidal, istikamet; irtica ile iltibas olundu; meşrutiyette şiddetli istibdad, hapishaneyi mektep yaptı. #b: 301

Ey şu şehadetnamemi temâşa eden zevat! Lütfen ruh ve hayalinizi misafireten, yeni medeniyete karışmış asabî bir bedevî talebenin hal-i ihtilâlde olan ceset ve dimağına gönderiniz. Tâ tahtie ile hataya düşmeyiniz. Hala üstad etmek

Otuzbir Mart Hâdisesinde Dîvan-ı Harb-i Örfîde dedim ki :

(*) Bu tarih 1954 senesine aittir.

Ben talebeyim. Onun için her şeyi mîzan-ı Şeriatle müvazene ediyorum. Ben milliyetimizi, yalnız İslâmiyet biliyorum. Onun için her şeyi de İslâmiyet nokta-i nazarından muhakeme ediyorum.

Ben hapishane denilen âlem-i berzahın kapısında dururken ve darâğacı denilen istasyonda âhirete giden şimendiferi beklerken, cemiyet-i beşeriyenin gaddarane hallerini tenkid ederek; değil yalnız sizlere, belki bu zamandaki nev-i benî-beşere irad ettiğim bir

nutuktur. Onun için, ^{86=9:} **كَيَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرِ** (7)

^{Sırların ortaya çıktığı gün}
sırrınca kabr-i kalbden hakaik çıplak çıktı.
Nâmahrem olan kimseler nazar etmesin.
Âhirete kemal-i iştîyak ile müheyyayım. ^{hazırlanmış olan.} Bu asılanlarla beraber gitmeye hazırım. Nasılki, bir bedevî garaibperest, İstanbul'un acâib ve mehasinini işitmiş, fakat görmemiş; nasıl kemal-i hâhişle görmeyi arzu eder! Ben de ma'rez-i acâib ve garâib olan âlem-i âhireti, o hâhişle görmek istiyorum. Şimdi de öyleyim. Beni oraya nefyetmek, bana ceza değil; sizin elinizden gelirse, beni vicdanen tâzib ediniz! ^{Acâib ve tuhaf şeylerin sergilenmesi} Ve illâ başka suretle azab, azab değil, benim için bir şandır!

Bu hükûmet zaman-ı istibdadda akla husumet ederdi. Şimdi de hayata adavet ediyor. Eğer hükûmet böyle olursa : Yaşasın cünun! Yaşasın mevt!. Zâlimler için de yaşasın Cehennem!.. Ben zaten bir zemin istiyordum ki, efkârımı onda beyan edeyim. Şimdi bu Divan-ı Harb-i Örfî iyi bir zemin oldu.

Bidayetlerde herkesten sual olunduğu gibi, Divan-ı Harpte bana da sual ettiler : “Sen de şeriatı istemişsin?”

Dedim : Şeriatın bir hakikatına bin ruhum olsa feda etmeğe hazırım! Zira şeriat, sebab-i saadet ve adâlet-i mahz ve fazilettir. Fakat ihtilâlcilerin isteyişi gibi değil.

Hem de dediler : İttihad-ı Muhammediye’ye (A.S.M.) dâhil misin?

8) Dedim : Maal-iftihar! En küçük efradındanım. Fakat, benim târif ettiğim vecihle... Ve o ittihaddan olmayan, dinsizlerden başka kimdir? Bana gösteriniz.

İşte o nutku şimdi neşrediyorum. Tâ ki, Meşrutiyeti lekeden ve ehl-i şeriatı me’yu-

siyyetten ve ehl-i asrı tarih nazarında cehil ve cünundan ve hakikatı evham ve şüphe-
den kurtarayım. İşte başlıyorum :

Dedim : Ey Paşalar, Zâbitler!

Hapsimi iktiza eden cinayetlerin icmalı :

إِذَا مَحَاسِنِي اللَّاتِي أَدِلُّ بِهَا كَانَتْ ذُنُوبِي فَقُلْ لِي كَيْفَ أَعْتَدِرُ

Yani : Medar-ı iftiharım olan mehasinim, şimdi günah sayılıyor. Artık nasıl i'tizar edeyim, mütehayyirim.

Kusurunu bilip
ihtar ederek özür
dilemek

Mukaddeme olarak söylüyorum : **Mert olan cinayete tenezzül etmez.** Şayet isnad olunsa cezadan korkmaz. Hem de haksız yere idam olunsam, iki şehid sevabını kazanırım. Şayet hapiste kalsam, böyle hürriyeti lâfızdan ibaret bulunan gaddar bir hükûmetin en rahat mevkii hapishane olsa gerektir. **Mazlumiyetle ölmek, zâlimiyetle yaşamaktan daha hayırlıdır.** Bunu da derim ki : **Siyaseti dinsizliğe âlet yapan bazı adamlar, kabahatını setr için başkasını ir-tica ile ve dinini, siyasete âlet yapmakla it-ham ederler.** **Şimdiki hafiyeler eskisinden beterdirler.** Bunların sadakatine nasıl itimad olunur?.. Adalet onların sözlerine nasıl bi-

na olunur? Hem de cerbeze ile insan, adâ-
 let yaparken zulme düşüyor. Zirâ insan kü-
sursuz olmaz. Fakat uzun zamanda ve ef-
 rad-ı kesîre içinde ve tahallül-ü mehasinle
 tâdil olunan müteferrik kusurları cerbeze ile
 cem'edip, bir zaman-ı vâhidde bir şahs-ı vâ-
 hidden sudurunu tevehhüm ederek şedid ce-
 zaya müstehak görür. Halbuki bu tarz, bir
 zulm-ü şediddir.

KUSURLARI CEM EDİP

Şimdi gelelim onbir buçuk cinayetlerimin
 ta'dadına :

BİRİNCİ CİNAYET : Geçen sene bidayet-i
 hürriyette elli-altmış telgraf umum şark aşî-
 retlerine sadâret vasıtasıyla çektim. Meâli ^{baş babanlık}
 şu idi :

“Meşrutiyet ve kanun-u esasî işittiğiniz
mes'ele ise; hakikî adâlet ve meşveret-i şer'
ıyyeden ibarettir. Hüsn-ü telâkki ediniz. Mu-
 hafazasına çalışınız. Zira, dünyevî saadeti-
miz meşrutiyettedir. Ve istibdaddan herkes-
 ten ziyade biz zarardîeyiz.”

Her yerden bu telgrafların cevabı, müs-
 bet ve güzel olarak geldi. Demek vilâyat-ı
 şarkiyyeyi tenbih ettim, gafil bırakmadım.
Tâ yeni bir istibdad onların gafletinden is-

tifade etmesin. Nemelâzım demediğimden cinayet işledim ki, bu mahkemeye girdim...

İKİNCİ CİNAYET: Ayasofya'da, Bayezid'de, Fatih'te, Süleymaniye'de umum ulemâ ve talebeye hitaben müteaddid nutuklar ile şeriatın ve müsemmâ-yı meşrutiyetin münasebet-i hakikiyesini izah ve teşrih ettim. Ve mütehakkımane istibdadın şeriatla bir münasebeti olmadığını beyan ettim. Şöyle

ki: *سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ* hadîsinin sırrıyla,

şeriat âleme gelmiş; tâ istibdadı ve zâlimane tahakkümü mahvetsin.

Herhangi bir nutuk irad ettim ise; her bir kelimesine kimsenin bir itirazı varsa, bürhan-ı kat'î ile isbata hazırım. Ve dedim ki: Asıl Şeriatın meslek-i hakikisi, hakikat-i meşrutiyet-i meşrûadır. Demek meşrutiyeti, delâil-i Şer'iiye ile kabul ettim. Başka medeniyetçiler gibi taklîdî ve hilâf-ı Şeriat telâkki etmedim. Ve şeriatı rüşvet vermedim. Ve ulemâ ve Şeriatı, Avrupa'nın zünun-u fâsidesinden iktidarına göre kurtarmağa çalıştığımdan cinayet ettim ki; bu tarz muamelinizi gördüm...

meşrutiyet lobral
isimlerdir. İlmî

10

2:173

Bir hükümdarın
başkanlığı altında millet meclisi ile
idare edilen devlet sistemini

Boş ve faydasız
batıl zornlar, kararlar

ÜÇÜNCÜ CİNAYET: İstanbul'da yirmi ^{E1:85} bine yakın hemşehrilerimi, —hamal ve gafil ve safdil olduklarından— bazı particiler onları iğfal ile vilâyat-ı şarkiyeyi lekedar etmelerinden korktum. Ve hammalların umum yerlerini ve kahvelerini gezdim. Geçen sene anlıyacıkları suretle meşrutiyeti onlara telkin ettim. Şu mealde :

“İstibdad, zulüm ve tahakkümdür. Meşrutiyet, adâlet ve şeriattır. Padişah, Peygam ^{E2:166} berimizin emrine itaat etse ve yoluna gitse halîfedir. Biz de ona itaat edeceğiz. Yoksa, Peygambere tâbi olmayıp zulüm edenler, padişah ^{H5=96} da olsalar haydutturlar. Bizim düşmanımız cehalet, zaruret, ihtilâftır. Bu üç düşmana karşı; san'at, marifet, ittifak silâhiyle cihad edeceğiz. Ve bizi bir cihette teyakkuza ve terakkiye sevkeden hakikî kardeşlerimiz Türklerle ve komşularımızla dost olup el ele vereceğiz. Zirâ husumette fenalık var, husumete vaktimiz yoktur. Hükûmetin işine karışmıyacağız. Zirâ, hikmet-i hükûmeti bilmiyoruz...”

İşte o hammalların, Avusturya'ya karşı —benim gibi bütün Avrupa'ya karşı— (*)

(*) Bediüzzaman'a zurefâdan biri bir gün, irfaniyle

boycotajları ve en müşevveş ve heyecanlı zamanlarda âkılâne hareketlerinde bu nasihatın te'siri olmuştur. Padişaha karşı irtibatlarını ta'dil etmeye ve boycotajlarla Avrupa'ya karşı harb-i iktisadî açmağa sebebiyet verdiğimden, demek cinayet ettim ki, bu belâyâ düştüm...

DÖRDÜNCÜ CİNAYET : Avrupa, bizdeki cehalet ve taassub müsaadesiyle, şeriati —hâşâ ve kellâ— istibdada müsait zannetiklerinden, nihayet derecede kalben üzül-müştüm. Onların zannını tekzip etmek için, meşrutiyeti herkesten ziyade Şeriat nâmına alkışladım. Lâkin yine korktum ki, başka bir istibdad tekrar o zannı tasdik eder diye, ne kadar kuvvetim varsa Ayasofya Camiinde meb'usana hitaben feryad ettim. Ve söyledim ki : **Meşrutiyeti, meşrûiyet ünvanı ile telâkki ve telkin ediniz. Tâ yeni ve gizli ve dinsiz bir istibdad, pis eliyle o mü-**

-----
mütenasib bir esvâb giymesi lüzumundan bahseder. Müşarünileyh de : "Siz, Avusturya'ya güya boycot yapıyorsunuz, hem onun gönderdiği kalpakları giyiyorsunuz. Ben ise, bütün Avrupa'ya boycot yapıyorum, onun için yalnız memleketimin maddî ve mânevî mamulâtını giyiyorum" buyurmuştur.

Kendisine
işaretilen

Tyreceler

12) bareği ağrazına siper etmekle lekedar ^{Set maksat} mesin. Hürriyeti, âdâb-ı şeriatla takyid ediniz. ^{hayıtlı ve şarka bap- lanon} Zira câhil efrad ve avâm-ı nas; kayıtsız hür olsa, şartsız tam serbest olsa, se- 70 fih ve itaatsız olur. Adâlet namazında kib- ^{S: 277} leniz dört mezheb olsun. Tâ ki, namaz sa- hih ola. Zira hakaik-ı meşrutiyetin saraha- ten ve zımnen ve iznen dört mezhebden is- tihracı mümkün olduğunu dâva ettim. Ben ki, bir âdi talebeyim. Ulemaya farz olan bir vazifeyi omuzuma aldım, demek cinayet ettim ki, bu tokadı yedim.

BEŞİNCİ CİNAYET : Gazeteler iki kıyas-ı fâsid cihetiyle ve haysiyet kırıcı bir neşriyat ile ahlâk-ı İslâmiyeyi sarstılar. Ve efkâr-ı umumiyeyi perişan ettiler. Ben de gazetelerle, onları reddeden makaleler neşrettim. Dedim ki :

Ey gazeteciler! Edipler edepli olmalı, hem ^{H. S: 102} de edeb-i İslâmiye ile müteeddib olmalı. ^{i. m. 89} Ve onların sözleri, kalb-i umumî-i müşterek-i milletten bîtarafane çıkmalı. Ve matbuat nizamnamesini, vicdanınızdaki hiss-i diyanet ^{mek: 43b} ve niyet-i hâlisâ tanzim etmeli. Halbuki, siz iki kıyâs-ı fâsitle, yâni taşrayı İstanbul'a ve

İstanbul'u Avrupa'ya kıyas ederek efkâr-ı umumiye-yi bataklığa düşürdünüz. Ve şahsî garazları ve fikr-i intikamı uyandırdınız. Zira elifbâ okumayan çocuğa felsefe-i tabiiye dersi verilmez. Ve erkeğe tiyatrocun karı libası yakışmaz. Ve Avrupa'nın hissiyatı, İstanbul'da tatbik olunmaz. Akvâmın ihtilâfı; mekânların ve aktârın tehâlûfû, zamanların ve asırların ihtilâfı gibidir. Birisinin libası, ötekinin endamına gelmez. Demek Fransız büyük ihtilâli, bize tamamen hareket düsturu olamaz. Yanlışlık, tatbik-i nazariyat ve muktezâ-yı hali düşünmemekten çıkar.

Ben ki ümmî bir köylüyüm, böyle cerbezeli ve mugalâtalı ve ağırlı muharrirlere nasihat ettim; demek cinayet işledim...

ALTINCI CİNAYET : Kaç defa büyük içtimalarda, heyecanları hissettim. Korktum ki, avam-ı nas siyasete karışmakla asayiş-i ihlâl etsinler. Türkçeyi yeni öğrenen köylü bir talebenin lisanına yakışacak lâfızlar ile heyecanı teskin ettim. Ezcümle : Bayezid'de talebenin içtimâında ve Ayasofya mevli-dinde ve Ferah Tiyatrosundaki heyecana ye-

cahil adamı ihtilâf ettirip zamanı, arayı okadar açar ki, mekân veya asırlar mesafesi gibi

mün. 54

13

38

tiştim. Bir derece heyecanı teskin ettim. Yoksa bir fırtına daha olacaktı. Ben ki, be-devî bir adamım. Medenîlerin entrikalarını bildiğim halde işlerine karıştım. Demek cinayet ettim...

YEDİNCİ CİNAYET: İşittim, İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) nâmiyle bir cemiyet teşekkül etmiş. Nihayet derecede korktum ki; bu ism-i mübarekin altında bazılarının bir yanlış hareketi meydana gelsin. Sonra işittim: Bu ism-i mübareki bazı mübarek zevât, —Süheyl Paşa ve Şeyh Sâdık gibi zatlar— daha basit ve sırf ibadete ve Sünnet-i Seniyyeye tebaiyete nakletmişler. Ve o siyasî cemiyetten kat'-ı alâka ettiler. Siyasete karışmıyacaklar. Lâkin tekrar korktum, dedim: Bu isim umumun hakkıdır, tahsis ve tahdid kabul etmez. Ben nasıl ki, dindar müteaddid cemiyete bir cihette mensubum. Zira, maksatlarını bir gördüm. Kezâlik, o ism-i mübareke intisab ettim. Lâkin tarif ettiğim ve dâhil olduğum İttihad-ı Muhammedînin (A.S.M.) tarifi budur ki:

Şarktan garba, cenubdan şimale uzanan bir silsile-i nûranî ile merbut bir dairedir.

Dâhil olanlar da bu zamanda üçyüz milyondan ziyadedir. Bu ittihadın cihet-ül-vahdeti ve irtibatı, tevhîd-i İlâhî'dir. Peyman ve yemini, İmandır. Müntesibleri, "Kâlû Belâ"dan dâhil olan umum mü'minlerdir. Defter-i esmâları da, Levh-i Mahfuzdur. Bu ittihadın nâşir-i efkârı, umum kütüb-ü İslâmiyedir. Günlük gazeteleri de, i'lâ-i Kelimetullahı hedef-i maksat eden umum dinî gazetelerdir. Kulüp ve encümenleri, câmi ve mescitler ve dinî medreseler ve zikirhanelerdir. Merkezi de, Haremeyn-i Şerifeyn'dir. Böyle cemiyyetin reisi, Fahr-i Âlem'dir (A.S.M.). Ve mesleği, herkes kendi nefsiyle mücadele; yani ahlâk-ı Ahmediyye (A.S.M.) ile tahallûk ve Sünnet-i Nebeviyyeyi ihya ve başkalarına da muhabbet ve —eğer zarar etmezse— nasihat etmektir. Bu ittihadın nizamnâmesi Sünnet-i Nebeviye ve kanunnâmesi evamir ve nevâhi-i şer'iyyedir. Ve kılınçları da, berâhin-i katiadır. Zira medenîlere galebe çalmak ikna iledir, icbar ile değildir. Taharri-i hakikat, muhabbet iledir. Husumet ise, vahşet ve taassuba karşı idi. Hedef ve maksatları da, i'lâ-yı Kelimetullah'dır. Şeriatta yüzde doksan dokuz ahlâk, ibadet, âhîret ve fazilete ait-

54

H-288

OSMANLI NİYE
SAVAŞ YAPILIYORDU

Tr: 23

(15)

nel 470

tir. Yüzde bir nisbetinde siyasete müteallik-
tir; onu da ulü-l-emirler düşünsünler.

Şimdi maksadımız, o silsile-i nûrânîyi ih-
tizaza getirmekle, herkesi bir şevk u hâhiş-i
vicdaniye ile tarîk-i terakkîde kâbe-i kema-
lâta sevkettir. Zira; i'lâ-yı Kelimetulla-
hın bu zamanda bir büyük sebebi, madde-
ten terakki etmektedir.

İşte ben bu ittihadın efradındanım. Ve bu
ittihadın tezahürüne teşebbüs edenlerdenim.
Yoksa; sebeb-i iftirak olan fırkalardan, par-
tilerden değilim.

Elhâsıl: Sultan Selim'e bîat etmişim.
Onun ittihad-ı İslâmdaki fikrini kabul ettim.
Zira, o vilâyat-ı şarkiyeyi îkaz etti. Onlar
da ona bîat ettiler. Şimdiki şarklılar, o za-
manki şarklılardır. Bu mes'eledede seleflerim,
Şeyh Cemaleddîn-i Efganî, allâmelerden Mı-
sır müftüsü merhum Muhammed Abdüh,
müfrit âlimlerden Ali Suâvi, Hoca Tahsin
ve ittihad-ı İslâmı hedef tutan Namık Ke-
mâl ve Sultan Selim'dir ki, demiş :

İhtilâf u tefrika endişesi

Kûşe-i kabrimde hattâ bîkarar eyler
beni.

Kabrin
köşesi

kararsız

Anlaşmazlık ihtilâf
ve fırkalara gürubla-
ra bölünme.

İttihadken savlet-i a'dayı def'a çaremiz;
İttihad etmezse millet, dağdar eyler
beni...

Yavuz Sultan Selim

Ben zâhiren buna teşebbüs ettim, iki mak-
sad-ı azîm için :

Birincisi : O ismi tahdid ve tahsisten ha-
lâs etmek ve umum mü'minlere şumulünü
ilân etmek. Tâ ki, tefrika düşmesin ve ev-
ham çıkmasın.

İkincisi : Bu geçen musîbet-i azîmeye se-
bebiyet veren fırkaların iftirakının, tevhid
ile önüne set olmaktı. Vâesefâ ki, zaman fir-
sat vermedi. Sel geldi, beni de yıktı. Hem
derdim : Bir yangın olsa, bir parçasını sön-
düreceğim. Fakat hocalık elbisem de yandı.

Ve uhdesinden gelemediğim bir yalancı şö-
ret de maalmemnuniye ref' oldu.

Ben ki, âdi bir adamım, Böyle meclis-i
meb'usan ve a'yan ve vükelânın en mühim
vazifelerini düşündürecek bir emri, uhdeme
aldım. Demek cinayet ettim...

SEKİZİNCİ CİNAYET : Ben işittim ki :
Askerler bazı cemiyetlere intisab ediyorlar.

dasmanın
hucumu
Salâhî

oğurlama

i.m: 83
meclis ezaları
ve senatör üyeleri

vekiller

Yeniçerilerin hâdise-i müdhişesi hatırıma geldi. Gayet telâş ettim. Bir gazetede yazdım ki : Şimdi en mukaddes cemiyet, ehl-i îman askerlerin cemiyetidir. Umum mü'min ve fedakâr askerlerin mesleğine girenler, neferden ser-askere kadar dâhildir. Zira : İttihad, uhuvvet, itaat, muhabbet ve İ'lâ-yı Kelimetullah, dünyanın en mukaddes cemiyetinin maksadıdır. Umum mü'min askerler tamamiyle bu maksada mazhardırlar. Askerler merkezdir. Millet ve cemiyet sonlara intisab etmek lâzımdır. Sâir cemiyetler, milleti, asker gibi mazhar-ı muhabbet ve uhuvvet etmek içindir. Amma İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) ki : Umum mü'minlere şâmilidir. Cemiyet ve fırka değildir. Merkezi ve saff-ı evveli; gaziler, şehitler, âlimler, mürşidler teşkil ediyor. Hiçbir mü'min ve fedakâr asker —zâbit olsun, nefer olsun— hâriç değil ki, tâ intisaba lüzum kalsın. Lâkin bazı cemiyet-i hayriye, kendine ittihad-ı Muhammedî diyebilir. Buna karışmam.

Ben ki, âdî bir talebeyim. Böyle büyük ülemanın vazifelerini gasbettim. Demek cinayet ettim...

38

DOKUZUNCU CİNAYET : Martın otuzbirinci günündeki dehşetli hareketi, iki-üç dakika uzaktan temaşa ettim. Müteaddid metalibi işittim. Fakat yedi renk sür'atle çevrilirse yalnız beyaz görüldüğü gibi; o ayrı ayrı matlamlardaki fesadâtı binden bire indiren ve avâmı anarşilikten kurtaran ve efrad elinde kalan umum siyaseti, mu'cize gibi muhafaza eden lâfz-ı Şeriat yalnız göründü. Anladım iş fena, itaat muhtel, nasihat te'sirsizdir. Yoksa her vakit gibi yine o ateşin söndürülmesine teşebbüs edecektim. **Fakat avâm çok, bizim hemşehriler gafil ve safdil;** ben de bir şöret-i kâzibe ile görünüyorum. Üç dakikadan sonra çekildim. Bakırköyüne gittim. Tâ beni tanıyanlar karışmasınlar. Rast gelenlere de karışmamak tavsiye ettim. Eğer zerre mikdar dahlim olsa idi, Şa-ten elbisem beni ilân ediyor, istemediğim bir şöret de beni herkese gösteriyordu. Bu iş de pek büyük görünecektim. Belki, Ayastafanos'a kadar tek başıma olsun Hareket Ordusuna karşı, mukabele ederek isbât-ı vücut edecektim. Merdane ölecektim. O vakit dahlim bedîhî olurdu. Tahkika lüzum kalmazdı.

beruh, berbad
korunmuş, intizamsız

dehşetli
olmuş

İkinci günde bir ukde-i hayatımız olan itaat-ı askeriyeden sual ettim. Dediler ki : “Askerlerin zâbitleri asker kıyafetine girmiş. İtaat çok bozulmamış.” Tekrar sual ettim : “Kaç zâbit vurulmuş?” Beni aldattılar, dediler : “Yalnız dört tane. Onlar da müstebid imişler. Hem Şeriatın âdab ve hududu icra olunacak.”

Ben de gazetelere baktım; onlar da o kıyamı meşrû gibi tasvir ediyorlardı. Ben de bir cihette sevindim. Zirâ en mukaddes maksadım, Şeriatın ahkâmını tamamen icra ve tatbiktir. Fakat itaat-ı askeriyeye halel geldiğinden, nihayet derecede me'yus ve müteessir oldum. Ve umum gazetelerle askere hitaben neşrettim ki :

“Ey Askerler! Zâbitleriniz bir günah ile nefislerine zulmediyorlarsa, siz o itaatsizlikle otuz milyon Osmanlı ve üçyüz milyon nüfus-u İslâmiyenin haklarına bir nevi zulmediyorsunuz. Zirâ umum İslâm ve Osmanlıların haysiyet, saadet ve bayrak-ı tevhîdi, bu zamanda bir cihette sizin itaatınız ile kaimdir. Hem de Şeriat istiyorsunuz. Fakat itaatsizlikle Şeriate muhalefet ediyorsunuz.”

17,46
im:89

Ben onların hareketini ve şcaatlarını okşadım. Zirâ efkâr-ı umumiyenin yalancı tercümanı olan gazeteler, nazarımıza hareketlerini meşrû göstermişlerdi. Ben de takdirle beraber nasihatımı bir derece te'sir ettirdim. İsyanı bir derece bastırdım. Yoksa böyle âsân olmazdı.

Ben ki; bilfiil tımarhaneyi ziyaret etmiş bir adamım. “Neme lâzım, böyle işleri akıllılar düşünsün” demediğimden cinayet ettim...

ONUNCU CİNAYET : Harbiye nezaretindeki askerler içine cuma günü ulema ile beraber gittim. Gayet müessir nutuklarla sekiz tabur askeri itaata getirdim. Nasihatlarım te'sirini sonradan gösterdi. İşte nutkun sureti :

m:477

“Ey Asâkir-i Muvahhidîn! Otuz milyon Osmanlı ve üçyüz milyon İslâmın nâmusu ve haysiyeti ve saadeti ve bayrak-ı tevhidi, bir cihette sizin itaatınıza vabestedir. Sizin zâbitleriniz bir günah ile kendi nefesine zulmetse, siz bu itaatsizlikle üçyüz milyon İslâma zarar ediyorsunuz. Zira bu itaatsizlikle uhuvvet-i İslâmiyeyi tehlikeye atıyorsunuz. Biliniz ki : Asker ocağı cesîm ve muntazam

bir fabrikaya benzer. Bir çark itaatsizlik et-
se, bütün fabrika herc ü merc olur. Asker
neferatı siyasete karışmaz. Yeniçeriler şahit-
tir. Siz Şeriat dersiniz, halbuki Şeriata mu-
halefet ediyorsunuz ve lekedar ediyorsunuz.
Şeriatla, Kur'an ile, hadis ile, hikmet ile,^{H.Ş:104}
tecrübe ile sabittir ki : Sağlam, dindar, hak-
perest ulü-l-emre itaat farzdır. Sizin ulü-l-
emriniz, üstadınız; zâbitlerinizdir. Nasılki^{İf'inin ehlif}
mâhir mühendis, hâzık tabib bir çihette gü-
nahkâr olsalar, tıp ve hendeselerine zarar
vermez. Kezâlik; münevver-ül-efkâr ve fenni
harbe âşına, mektebli, hamiyetli, mü'min zâ-
bitlerinizin bir cüz'î nâmeşrû hareketi için
itaatınıza hâlel vermekle Osmanlılara ve İsl-
lâmlara zulmetmeyiniz! Zira itaatsizlik yal-
nız bir zulüm değil, milyonlarca nüfusun
hakkına bir nevi tecavüz demektir. Bilirsi-
niz ki, bu zamanda bayrak-ı tevhîd-i İlâhî
sizin yed-i şecaatinizdedir. O yed'in kuvveti
de itaat ve intizamdır. Zira bin muntazam
ve mutî asker, yüzbin başı-bozuğa mukabil-
dir. Ne hâcet, yüz sene zarfında otuz mil-
yon nüfusun vücuda getirmedeği böyle pek-
çok kan döktüren inkılâbları siz itaatınızla
kan dökmeden yaptınız.

20

mün. 20

H.Ş: 406

Bunu da söylüyorum ki : Hamiyetli ve münevver-ül-fikir bir zâbiti zâyi etmek, mânevî kuvvetinizi zâyi etmektir. Zira şimdi hüküm-fermâ, şecaat-i îmaniyye ve akliyye ve fenniyyedir. Bazan bir münevver-ül-fikir, yüze mukabildir. Ecnebiler size bu şecaatle galebeye çalışıyorlar. Yalnız şecaat-i fitriyye kâfi değil...

Elhâsıl : Fahr-i Âlemin fermanını size tebliğ ediyorum ki : İtaat farzdır. Zâbitlerinize isyan etmeyiniz. Yaşasın askerler!.. Yaşasın meşrûta-i meşrûa!..

Demek ki ben, bu kadar âlim varken, böyle mühim vazifeleri deruhde ettiğimden cinayet ettim!..

ONBİRİNCİ CİNAYET : Ben vilâyat-ı şarkiyede aşîretlerin hal-i perişaniyetini görüyordum. Anladım ki : Dünyevî bir saadetimiz, bir cihetle fûnun-u cedide-i medeniye ile olacak. O fûnunun da gayr-ı müteaffin bir mecrası ülema ve bir menbaı da medreseler olmak lâzımdır. Tâ ülemâ-i din, fûnun ile ünsiyet peyda etsin.

Zira, o vilâyatta nim-bedevî vatandaşların zimâm-ı ihtiyarı, ülema elindedir. Ve o

Perio uygu meşrûtiyet

45-35
54

(21)

mn=87

kokunması

dileme ve icadenin ipi boji

saik ile "Dersaadet"e geldim. Saadet teveh-
 hümü ile o vakitte —şimdi münkasım olmuş,
şiddetlenmiş olan— istibdadlar, merhum sul-
tan-ı mahlû'a isnad edildiği halde; onun Zab-
tiye nâzırı ile bana verdiği maaş ve ihsan-ı
şahanesini kabul etmedim, reddettim. Hata
ettim. Fakat o hatam, medrese ilmi ile dün-
ya malını isteyenlerin yanlışlarını göster-
mekle hayır oldu. Aklımı feda ettim, hürri-
yetimi terk etmedim. O şefkatli sultana bo-
yun eğmedim. Şahsî menfaatımı terk ettim.

Şimdiki sivrisinekler beni cebr ile değil;
 muhabbetle kendilerine müttefik edebilirler.
 Bir buçuk senedir burada memleketimin
neşr-i maarifi için çalışıyorum. İstanbul'un
ekserisi (bunu bilir.

Ben ki bir hammalın oğluyum. Bu kadar
dünya bana müyesser iken kendi nefsimi
hammal oğulluğundan ve fakr-ı halden çı-
karmadım. Ve dünya ile kökleşemediğim ve
en sevdiğim mevki olan vilâyât-ı şarkiyenin
yüksek dağlarını terketmekle millet için tı-
marhaneye, tevkifhaneye ve meşrutiyet za-
manında işkenceli hapishaneye düşmeme se-
bebiyet veren öyle umurlara teşebbüs etmek-

le büyük bir cinayet eyledim ki; bu dehşetli mahkemeye girdim!..

YARI CİNAYET : Şöyle ki : Daire-i İslâmın merkezi ve rabitası olan nokta-i hilâfeti elinden kaçırmamak fikriyle ve sâbık Sultan Merhum Abdülhamid Han Hazretleri sâbık içtimaî kusuratını derk ile, nedamet ederek kabul-ü nasihata istidad kesbetmiş zaniyle ve “Aslah tarîk müsalâhadır” mülâhazasıyla, şimdiki en çok ağraz ve infiâlâta mebde’ ve tohum olan bu vukua gelen şiddet suretini daha ahsen surette düşündüğünden merhum sultan-ı sâbıka ceride li-saniyle söyledim ki :

“Münhasif Yıldız’ı dar-ül-fünun et; tâ, Süreyya kadar âlâ olsun! Ve oraya seyyahlar, zebânîler yerine ehl-i hakikat melâike-i rahmeti yerleştire; tâ cennet gibi olsun! Ve Yıldız’daki milletin sana hediye ettiği servetini, milletin baş hastalığı olan cehaletini tedavi için büyük dinî dar-ül-fünunlara sarf ile millete iade et. Ve milletin mürüvvet ve muhabbetine îtimad et. Zira, senin şahane idarene millet mütekeffildir. Bu ömürden sonra sırf âhireti düşünmek lâzım. Dünya

seni terketmeden evvel sen dünyayı terket.
Zekât-ül-ömrü ömr-ü sâni (Ömer-i Sâni) yo-
lunda sarf eyle.

Şimdi müvazene edelim : Yıldız eğlence
yeri olmalı veya dar-ül-fünun olmalı! Ve için-
de seyyahlar gezmeli veya ulema tedris et-
meli! Ve gasbedilmiş olmalı veyahut hedi-
ye edilmiş olmalı.. hangisi daha iyidir?.. İn-
saf sahipleri hükmetisn."

Ben ki bir gedâyım, bir büyük padişaha ^{Kele-himmeti}
nasihat ettim, demek yarı cinayet ettim.

Cinayetin öteki yarısını söylemek zama-
nı gelmedi. (Hâşiye).

Yazık! Eyvahlar olsun! Saadetimiz olan
meşrutiyet-i meşrûa, bir menba-ı hayat-ı iç-
timaiyemiz ve İslâmiyete uygun olan maa-
rif-i cedideye, millet nihayet derecede müş-
tak ve susamış olduğu halde, bu hâdisede
ifratperver olanlar meşrutiyete garazlar ka-
rıştırmakla ve fikren münevver olanlar da
dinsizce harekât-ı lâübaliyâne ile milletin

(Hâşiye) : O yarının zamanı; onbeş sene sonra, yir-
mi sekiz senedir müellifin sebab-i hapsi olan, Siracün-
nur'un âhirindeki bahse bakınız. Tam o yarı cinayeti
bileceksiniz.

rağbetine karşı maatteessüf sed çektiler. Bu seddi çekenler, ref etmelidirler. Vatan namına rica olunur.

Ey Paşalar, Zâbitler! Bu onbir buçuk cinayetin şahitleri binlerle adamdır. Belki, bazılarına İstanbul'un yarısı şahittir. Bu onbir buçuk cinayetin cezasına rıza ile beraber onbir buçuk sualime de cevap isterim. İşte bu seyyiatıma bedel bir hasenem de var. Söyliyeceğim :

Herkesin şevkini kıran ve neş'esini kaçır-
ran ve ağrazlar ve taraftarlıklar hissini
uyandıran ve sebep-i tefrika olan ırkçılık ce-
miyat-ı avamiyeyi teşkiline sebebiyet veren
ve ismi meşrutiyet ve mânâsı istibdad olan
ve ittihad ve terakki ismini de lekedar eden
buradaki şube-i müstebidaneye muhalefet et-
tim.

Herkesin bir fikri var. İşte sulh-u umu-
mî, afv-ı umumî ve ref'i imtiyaz lâzım. Tâ
ki, biri bir imtiyaz ile başkasına haşerât na-
zariyle bakmakla nifak çıkmasın. Fahr ol-
masın, derim : Biz ki hakikî müslümanız.
Aldanırız, fakat aldatmayız. Bir hayat için
yalana tenezzül etmeyiz. Zira biliyoruz ki :

Arapça ibare

← Tek çare (çıkış yolu) hileleri terkettir 33

إِنَّمَا الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ الْحَيْلِ

Fakat meşrû,

hakikî meşrutiyetin müsemmasına ahd ü peyman ettiğimden, istibdad ne şekilde olursa olsun, meşrutiyet libası giysin ve ismini taksın; rast gelsem sille vuracağım.

Fikrimce meşrutiyetin düşmanı; meşrutiyeti gaddar, çirkin ve hilâf-ı şeriat göstermekle meşveretin de düşmanlarını çok edenlerdir. “Tebeddül-ü esmâ ile hakaik tebeddül etmez.” En büyük hata, insan kendini hatasız zannetmek olduğundan, hatamı itiraf ederim ki; nâsın nasihatını kabul etmeden nâsa nasihatı kabul ettirmek istedim. Nefsimi irşad etmeden başkasının irşadına çalıştığım dan emr-i bilma'rufu te'sirsiz etmekle tenzil ettim. Hem de tecrübe ile sabittir ki : Ceza bir kusurun neticesidir. Fakat bazan o kusur, işlenmemiş başka kusurun suretinde kendini gösterir. O adam ma sum iken cezaya müstehak olur. Allah mu sibat verir, hapse atar, adâlet eder. Fakat hâkim ona ceza verir, zulmeder.

Ey Ulül-emir! Bir haysiyetim vardı; onunla İslâmiyet milliyetine hizmet edecektim;

kırdınız. Kendi kendine olmuş istemediğim bir şöhret-i kâzibem vardı; onunla avâma nasihatımı te'sir ettiriyordum, maal-memnuniye mahvettiniz. Şimdi usandığım bir hayat-ı zaifim var. Kahrolayım, eğer idama esirgersem. Mert olmayayım, eğer ölmeye gümekle gitmezsem. Suretâ mahkûmiyetim, vicdanen mahkûmiyetinizi intac edecektir. Bu hal bana zarar değil, belki şandır. Fakat millete zarar ettiniz. Zira nasihatımdaki te'siri kırdınız. Sâniyen : Kendinize zardır. Zira, hasmınızın elinde bir hüccet-i katia olurum. Beni mihenk taşına vurdunuz. Acaba fırka-i hâlişa dediğiniz adamlar böyle mihenge vurulsalar, kaç tanesi sağlam çıkacaktır. Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise ve hilâf-ı şeriat hareket

ise; ^{Arappa ibare} فَلَيْشْهَدِ الثَّقَلَانِ أَنِّي مُرْتَبِعٌ (Hâşiye).

Zira yalanlarla ittihad yalandır. Ve ifsadat üzerine müesses olan ism-i meşrutiyet, fâsiddir. Müsemma-i meşrutiyet; hak, sıdk, muhabbet ve imtiyazsızlık üzerine beka bu-

(Hâşiye) : Yâni : Bütün dünya, cin ve ins şahit olsun ki, ben mürteciim?

lacaktır. Maatteessüf bunu kemal-i telâş ve teessüfle ihtar ediyorum ki: Meselâ; bir âlim-i zîtehevvür ki, sıfat-ı ilim kendini fesat ve fenalıktan men'etmiş iken, daima onun sıfat-ı tehevvüründen vücuda gelen fesat ve fenalığın zikri vaktinde, onu âlimlikle yâdetmek ve sıfat-ı ilme ilişmek, nasıl ilme husumet ve adaveti îma eder. Kezalik, Şeriat-ı Mutahharanın ve ittihad-ı Muhammedînin ism-i mukaddesi ki; fırkaların ağrâz-ı şahsiye ve hilâf-ı Şeriat ile ektikleri tohum-u fesadı bir milyon fişenk havaya atıldığı ve umum siyaset ve asâyiş efrad elinde kaldığı ve ortalık anarşist gibi olduğu halde, o müthiş fırtına mu'cize-i Şeriatla kansız, hafif geçtiği halde, o mübarek nâm ile, o müthiş fesadı binden bir dereceye indirmekle beraber daima o ismi garaz sahiplerine siper göstermek pek büyük ve tehlikeli bir noktaya, belki ukde-i hayatiyeye ilişmektir ki; dehşetinden her bir vicdan-ı selim titriyor, dağdâr-ı teessüf oluyor.

Süreyyayı süpürge yapmağa, üfürmekle Şemsi söndürmeğe ihtimal veren; belâhetti-ni ilân eder. Meselâ : Ağrı Dağı ile Sübhan Dağı, ikisini tartacak dehşetli bir terazinin

Korkusuz hareket eden alim
Her türlü noksanlardan pak ve münezzeç olan islam konularını

birer kefesine konulsalar ve cevvi semada Zühal'de duran bir Melek de o terazinin ucunu tutsa, Ağrı Dağı üzerine bir dirhem ilâve olunsa; Sübhan Dağı asumâna, Ağrı Dağı zemine geldiğini görenlerden fikri kısa olanlar, kıymet ve sıkleti tamamen o ilâveye verecekler.

İşte haysiyet-i askeriye ve hamiyet-i İslâmiyye ve Şeriat-ı Muhammediyye, o cesîm dağlara benzer. Esbâb-ı hâriciye, bir dirhem kıymetindedir. Bu kıymetsiz esbabı esas tutmak, insanîyetin ve İslâmiyetin kıymetini bilmemek ve tenzil etmektir.

Hakkın hatırını kırmıyacağım, hakikatı söyleyeceğim. Zira hakkın hatırı âlîdir, hiçbir hatıra feda edilmez. Kimin hatırı kırılırsa kırılınsın, yalnız hak sağ olsun. Şöyle ki :

“Otuzbir Mart Hâdisesi” denilen o sâika ve müthiş fırtına, esbab-ı adîde tahtında öyle bir istidad-ı tabîîyi müheyya etmişti ki; neticesi herc ü merc olduğu halde, min-indillâh ehl-i kıyamın lisanına daima mu'çizesini gösteren ism-i Şeriat geldi. O fırtınayı gayet hafif geçirdiğinden, Nisanın nısfından sonraki

mün=12

27

4-Ş=38

Kılaç tarafında, Allah tarafından

gazeteleri indallah mahkûm ediyor. Zira, o hâdiseye sebebiyet veren yedi mes'ele ve onunla beraber yedi hal nazar-ı mütâlâyaya alınsa, hakikat tezahür eder. Onlar da bunlardır :

1— Yüzde doksanı İttihad ve Terakki'nin aleyhinde, hem onların tahakkümü ve istibdadı aleyhinde bir hareket idi.

2— Fırkaların meydân-ı münakaşâtı olan vükelâyı tebdil idi.

3— Sultân-ı mazlûmu sukut-u musam-memden kurtarmaktı.

28) 4— Hissiyat-ı askeriye'nin ve âdâb-ı din-daranelerinin muhalif telkinatının önüne sed çekmekti.

5— Pekçok büyütülen Hasan Fehmi Bey'in katilini meydana çıkarmaktı.

6— Kadro haricine çıkanları ve alay zâ-bitlerini mağdur etmemekti.

7— Hürriyeti, sefahete şumülünü men' ve âdâb-ı Şeriatla tahdid ve avâmın siyaset-i şer'î bildikleri yalnız kısas ve kat'-ı yed had-dini icra idi.

ihtiyacı olmadığı
halkı belli bir milletin
aşan bir şeyi olan
bir kişinin efinin feni
kesilmesi.

iktidardan dışarı - münakaşâ
mek için hokkında kati meydani
ferar verilmiş

ve kiler -
kendilerine iy
anarak edilecekler

Fakat zemin bataklık ve dam ve plân se-
rilmüştü. Mukaddes olan itaat-ı askeriye fe-
da edildi. Üss-ül-esas esbab, fırkaların taraf-
darane ve garazkârane münakaşatı ve ga-
zetelerin belâğat yerine mübalâğat ve yalan
ve ifrat-perverane keşmekeşleri idi. Bu me-
tâlib-i seb'ada; nasıl ki yedi renk çevrilse ²⁴
yalnız beyaz görünür. Bunda da yalnız zi-
yâ-yı şeriat-ı beyzâ tecelli etti. Zira fesadın
önüne sed çekti.

Elhâsıl : Sekiz-dokuz ayda gazetelerin he-
yecan verici neşriyatıyla ve fırkaların cemî-
yetlere fedâî yazmakla ve inkılabı vücuda
getiren zevatın tahakkümatıyla ve itaat-ı as-
keriyeye münafi olan hürriyet-i mutlaka ef-
rada sirayetle ve âdâb-ı diniyeye muhalif
zannettikleri şeyleri bazı dikkatsizlerin ef-
rada telkinatıyla ve itaat bozulduktan son-
ra müstebidler, câhil müteassıblar, dinde ¹⁸
hassas, muhakeme-i akliyede ²⁹ noksan olan
lar iyilik zannı ile o bataklık zeminde to-
hum ekmeğe başlamasıyla ve devletın umum
siyaseti câhil efradın elinde kalmakla ve bir
milyona yakın fişenk havaya atılmakla ve
dâhil ve hâriç müddeîler parmak vurmakla
ortalık anarşistlik haline girdiğinden bu hâ-

disenin istidad-ı tabiîsi, herc ü merc ve müdahale-i ecnebî iken min-indillâh ism-i Şeriat, o müteaddid sebeblerden çıkan ervah-ı habîse ve münteşireyi yuvalarına irca' ile onüç asırdan sonra bir mu'cize daha gösterdi.

Hem geçen inkılâb-ı azîmde ordu ve ülmanın "Meşrutiyet Şeriata müsteniddir" diye yükselen sadâsı, umum ehl-i İslâmın vicdanlarını manyetizmalandırdı. O inkılâb, inkılâbların kaide-i tabiiyesini hark ile, Şeriatın te'sir-i mu'cizânesini gösterdi. Ve daima da gösterecektir. Nisanın nısf-ı âhîrinde çıkan gazetelerin esas-ı fikirlerine mu'terizim. Şöyle ki :

Hayat onun yoluna feda edilen ve hayattan bin derece daha yüksek olan haysiyet ve itaat-ı askeriye, —hayata feda edilen ve ehl-i vicdan nazarında gayet hasis olan âmâl-i nâmeşrûaya— feda etmeğe ihtimal verdiler. Hem de hakaik ve ahval onun câzibesine tâbi ve o merkeze merbut olan şems-i Şeriat, saltanata veya hilâfete veya başka siyasete tâbi ve âlet tevehhümüyle, bir şems-i münîri, münkesif bir yıldız peyk

Allah tarafından

İstihod eden

Isık voreni
güneş nurları
Atran güneş

ve câzibesine tâbi itikad etmek gibi göstermekle tarîk-i dalâlete sülûk ettiler.

Bütün kuvvetimle derim ki : Terakkimiz, ancak milliyetimiz olan İslâmiyetin terakkisiyle ve hakaik-ı Şeriatın tecellisiyledir. Yoksa "Yürüyüşünü terk etti; başkasının da yürüyüşünü öğrenmedi" diye olan darb-ı mesele mâsadak olacağız.

Evet, hem şan u şeref-i millet-i İslâmiye, hem sevab-ı âhîret, hem hamiyet-i milliye, hem hamiyet-i İslâmiye, hem hubb-u vatan, hem hubb-u din ile mütehassis olmalıyız. Zira müsennâ daha muhkemdir.

Ey Paşalar, Zâbitler! Cinayetlerime ceza ve şimdi suallerime de cevap isterim. İslâmiyet ise, insaniyet-i kübrâ.. ve Şeriat ise, medeniyet-i fuzla (en faziletli) olduğundan Âlem-i İslâmiyet medine-i fâzıla-i Eflâtuniye olmağa sezâdır (Hâşiye).

Birinci sual : Gazetelerin aldatmalarıyla meşrû bilerek, buradaki görenek ve âdete binâen cereyan-ı umumîye kapılan safdillerin cezası nedir?

(Hâşiye): Bu sualler, kırk-elli mâsum mahpusun tahliyelerine sebep oldu.

S=717
mn=60
50-

İnce: 126

İnce: 215
İç: 10
mh: 38

Eylerimin Tacavuz
ettipi pozitifli şehit

İkinci سوال : Bir insan yılan suretine girse, yahut bir velî haydut kıyafetine girse, veyahut meşrutiyet, istibdad şekline girse; ona taarruz edenlerin cezası nedir? Belki, hakikaten onlar yilandırlar, haydutturlar ve istibdaddırlar.

(31) **Üçüncü سوال :** Acaba müstebid yalnız bir şahıs mı olur? Müteaddid şahıslar müstebid olmaz mı? Bence, kuvvet kanunda olmalı, yoksa istibdad münkasım olmuş olur. Ve ko-^{ms-89} mitecilikle tam şiddetlenir.

(32) **Dördüncü سوال :** Bir mâsumu idam etmek mi, yoksa on câniyi affetmek mi daha zarrardır?

Beşinci سوال : Maddî tazyikler, ehl-i meslek ve fikre galebe etmediği gibi, daha ziyade nifak ve tefrika vermez mi?

mek-477 **Altıncı سوال :** Bir mâden-i hayat-ı içtimaiyemiz olan ittihad-ı millet, ref-i imtiyazdan başka ne ile olur?

mün-30 **Yedinci سوال :** Müsavâtı ihlâl ve yalnız bazılara tahsis ve haklarında kanunu tama-miyle tatbik etmek; zâhiren adâlet iken bir cihette acaba müsavatsızlıkla zulüm ve ga-

raz olmaz mı? Hem de tebrie ve tahliye ile mâsumiyetleri tebeyyün eden ekser mahbûsînin, belki yüzde sekseni mâsum iken; acaba ekseriyet nokta-i nazarında bu hal hüküm-ferma olsa, garaz ve fikr-i intikam olmaz mı? Divan-ı Harbe diyeceğim yok, ihbar edenler düşünsünler.

Sekizinci سوال : Bir fırka kendisine bir imtiyaz taksa, herkesin en hassas nokta-i asabiyyesine daima dokundura dokundura zorla herkesi meşrutiyete muhalif gibi gösterse ve herkesde onların kendilerine taktığı ism-i meşrutiyet altında olan muannid istibdadada ilişmiş ise, acaba kabahat kimdedir?

Dokuzuncu سوال : Acaba bahçıvan bir bahçenin kapısını açsa, herkese ibahe etse, sonra da zâyiât vuku bulsa; kabahat kimdedir?

Onuncu سوال : Fikir ve söz hürriyeti verilse, sonra da muaheze olunsa; acaba bîçâre milleti ateşe atmak için bir plân olmaz mı? Böyle olmasa idi, başka bahaneyle mevki-i tatbiki konulacağı hayale gelmez mi idi?

— Bir zimseyi eubhedan
ve zan a Hindan kur-
tarmak, fermis lipini
ve sususuz lupunu
meydana çıkarmak

32

ozar lomo
serum lu tutma

Onbirinci sual : Herkes meşrutiyete yemin ediyor. Halbuki ya müsemma-yı meşrutiyete kendi muhalif veya muhalefet edenlere karşı sükût etse, acaba keffaret-i yemin vermek lâzım gelmez mi? Ve millet yalancı olmaz mı? Ve mâsum olan efkâr-ı umumiye; yalancı, bunak ve gayr-i mümeyyiz ad-dolunmaz mı?

Elhâsıl : **Şedid bir istibdad ve tahakküm, cehalet cihetiyle şimdi hüküm-fermadır.** Güya istibdad ve hafiyelik tenâsüh etmiş. Ve maksad da Sultan Abdülhamid'den istirdâd-ı hürriyet değilmiş. Belki hafif ve az istibdadı, şiddetli ve kesretli yapmaktır!

Yarım sual : Nazik ve zayıf bir vücut ki, sivrisineklerin ve arıların ısırmasına tahammül edemediği için, gayet telâş ve zahmetle onları def'e çalışırken; biri çıksa, dese ki : Maksadı sivrisinekleri, arıları def'etmek değil.. belki büyük arslanı ikaz edip kendine musallat etmek ister. Acaba böyle demekle hangi ahmağı kandıracaktır?..

Sualin diğer yarısı çıkmaya izin yoktur.

Ey Paşalar, Zâbitler! Bütün kuvvetimle derim ki :

Gazetelerde neşrettiğim umum makalâ-
tımdaki umum hakaikta nihayet derecede
musırrım. Şayet zaman-ı mazi cânibinden,
asr-ı saadet mahkemesinden adaletnâme-i
Şeriatla dâvet olunsam; neşrettiğim hakai-
kı aynen ibraz edeceğim. Olsa olsa o zama-
nın ilcaatının modasına göre bir libas giy-
direceğim.

Şayet müstakbel tarafından üçyüz sene
sonraki tenkidât-ı ukalâ mahkemesinden ta-
rih celbnâmesiyle celb olunsam, yine bu ha-
kikatları tevessü' ve inbisat ile çatlayan bazı
yerlerini yamalamakla beraber, taze olarak
orada da göstereceğim (Hâşiye).

Demek, hakikat tahavvül etmez; hakikat
Bu ibarenin aynı anlamında Buhari (Cendiz, 7)
haktır. الْحَقُّ يَفْلُو وَلَا يُعْلَى عَلَيْهِ de ve Kesfül Hofo
(1-127)
«Hak üstündür alt edilmez»

Millet uyanmış; mugalâta ve cerbeze ile
iğfal olursa da devam etmiyecektir. Haki-

(Hâşiye) : Şimdi Üstad Bediüzzaman bu kırkbeş se-
nedeki dehşetli mahkemelerinde aynen bu onbir bu-
çuk cinayetlerini ve onbir buçuk suallerini 6 Dîvan-ı
Harb-i Örfideki gibi tekrar etmiştir ve etmektedir.

Nur Talebeleri namına Hüsrev

Her kafodan, aşofıda soyduğu her zeminden bir
ses çıkıp hurriyet muzîfin bestesini oluşturuyorlar.
(21-12-2013)

45

34) kat telâkki solunan hayalin ömrü kısadır. Fe-
veran eden efkâr-ı umumiye ile; o aldatma-
lar ve mugalâtalar dağılacaktır ve hakikat
meydana çıkacaktır. İnşâallah...

forsço ibare
Akıllı olanlara
bu dediklerim
yeterlidir. Ben
köyü çöpürdüm
epër köyde
kimseler varsa

تپس گنم چون زیر کاغذ این بس است
بانگِ وده کردم اگر وده کس است

Sizin işkenceli hapisanenin hali; zaman
müthiş, mekân müvahhiş, mahbusîn müte-
vahhiş, gazeteler mürcif, efkâr müşevveş,
kalbler hazin, vicdanlar müteessir ve me-
yus, bidayet-i halde memurlar şemâtetli, nö-
betçiler "müz'ic olmakla beraber; vicdanım
beni ta'zib etmediği için o hal bana eğlence
gibi idi. Musibetlerin tenevvüü, musikinin
nağmelerinin tenevvüü gibi bana geliyordu.

Hem de geçen sene tımarhanede tahsil et-
tiğim dersi, şimdi bu mektebde itmam et-
tim (Hâşiye). Musibet zamanının uzunluğun-

(Hâşiye): Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hazret-
leri kırkbeş sene evvel tımarhane hükmündeki mah-
keme-i zâlimanede aldıkları dersi, şimdi bu gaddara-
ne hazır mektebde imtihan vermişler. Ve böylece iki
şehadetname almışlardır.

Nazif, Hüsrev

mâtevahhiş (Tevahhuf-ürken Korkan)
Hazin: Hüzünlü. Keder meydana getiren. Acı uyandıran.

dan, uzun dersler gördüm. Dünyanın ruhanî lezzeti olan hüzn-ü mâsumâne ve mazlûmânenen, zayıfa şefkat ve gadre şiddet-i nefret dersini aldım.

Ümidim kavidir ki: Çok mâsumların kalblerinden hararet-i hüznle tebahhur eden Ay! Vay! ve Ah! lar, rahmetli bir bulut teşkil edecektir. Ve Âlem-i İslâmda yeni yeni İslâm devletlerinin teşekkülleriyle o rahmetli bulut teşekküle başlamıştır.

Eğer medeniyet böyle haysiyet kırıcı tecavüzlere ve nifak verici iftiralara ve insafsızcasına intikam fikirlerine ve şeytancasına mugalâtalara ve diyanette lâübâlicesine hareketlere müsait bir zemin ise; herkes şahit olsun ki: O saadet-saray-ı medeniyet tesmiye olunan böyle mahall-i ağrâza bedel, vilâyat-ı şarkiyenin hürriyet-i mutlakanın meydanı olan yüksek dağlarındaki bedeviyet ve vahşet çadırlarını tercih ediyorum. Zira bu mimsiz medeniyette görmediğim hürriyet-i fikir ve serbestî-i kelâm ve hüsn-ü niyet ve selâmet-i kalb, şarkî Anadolu'nun dağlarında tam mânâsiyle hüküm-fermadır.

Bildiğime göre edipler edepli olurlar.

Edepsiz bazı gazeteleri nâsir-i ağrâz görürüm. Eğer edep böyle ise ve efkâr-ı umumî böyle karmakarışık olsa; şahit olunuz: Böyle edebiyattan vazgeçtim. Bunda da dâhil değilim. Vatanımın yüksek dağlarında yani Başit başındaki ecrâm ve elvâh-ı âlemi, gazetelere bedel mütalâa edeceğim.

(36) Muarrâdır fezâ-yî feyzimiz şeyn-i temennâdan

Bize dâd-ı ezeldir, zîrden bâlâdan istignâ

Çekildik neşve-i ümitten, tûl-i

emellerden

Öyle mecnunuz ki, ettik vuslat-ı leylâdan

istignâ..

Arapça ibare

وَلَوْلَا تَكَايُفُ الْعُلَى وَمَقَاصِدُ عَوَالٍ * وَأَعْقَابُ الْأَحَادِيثِ فِي غَدِيدِ

لَا عَطِيتُ نَفْسِي فِي النَّجْمِ مُرَادَهَا * وَذَاكَ مُرَادِي مُذْ نَشْتُ وَمَقْصَدِي

وَأَكْمُ أَشْيَاءَ وَلَوْ شِئْتُ قُلْتُهَا * وَلَوْ قُلْتُهَا لَأَبْقَى لِلصُّلْحِ مَوْضِعًا

< Eşer ülvî mesuliyetler ve yüce gayeler bir de hadiselerin yarın ne getirecekleri belli olmasaydı, nefsimin berrak istediklerini yerine getirirdim, ki, çocuktan beri takib gayem budur. Söyleyeceğim bazı şeyleri gizliyorum. Çünkü söylersem, barış için bir zemin bırakmamış olurum? >

TENBÎH

Medeniyetten istifam, sizi düşündürecek. Evet, böyle istibdad ve sefâhete ve zilletle memzuç medeniyete, bedeviyeti tercih ediyorum. Bu medeniyet, eşhası fakir ve sefih ve ahlâksız eder. Fakat hakikî medeniyet, nev-i insanın terakki ve tekemmülüne ve mahiyet-i nev'iyyesinin kuvveden fiile çıkmasına hizmet ettiğinden bu nokta-i nazardan medeniyeti istemek, insaniyeti istemektir.

Hem de mânâ-yı meşrutiyete ibtilâ ve muhabetimin sebebi şudur ki: Asya'nın ve Âlem-i İslâmın istikbâlde terakkisinin birinci kapısı, meşrutiyet-i meşrua ve şariat dairesindeki hürriyettir. Ve tali' ve taht ve baht-ı İslâmın anahtarı da meşrutiyetteki şûrâdır. Zira şimdiye kadar üçyüz yetmiş milyon İslâm, ecanibin istibdâd-ı mânevîsi altında eziliyordu. Şimdi hâkimiyet-i İslâmiye, âlemde bhusus bundan sonra Asya'

sun-33

muh: 35

Hş=60
52-

Atılacak hukuk ve
yazılmayan
oluslanlık
İslamın geleceği
hâkimiyet-i İslâmiye

da hükümfermâ olduğu halde herbir ferdi müslüman, hâkimiyetin bir cüz-ü hakikîsine mâlik olur. **Ve hürriyet**, üçyüz yetmiş milyon İslâmî esaretten halâs etmeğe bir çâre-i yegânedir. Farz-ı muhal olarak; burada yirmi milyon nüfus, te'sis-i hürriyette çok **zarardîde** olsalar da feda olsunlar. **Yirmiyi verir, üçyüzü alırız.** mn:29

Yazık!. eyvahlar olsun! Bizdeki unsurlar, ırklar, hava gibi muhtelittir. Su gibi memzuç olmamışlar. İnşâallah elektrik-i hakaik-i İslâmiyetle imtizaç ederek, ziya-yı maarifi İslâmiye hararetiyle kuvvet tevlid ederek bir mizâc-ı mutedile-i adalet vücuda gelecektir.

Yaşasın meşrutiyet-i meşrûa!.. Sağ olsun hakikat-ı Şeriat terbiyesinden tam ders alan neyyir-i hürriyet!

İstibdadın Garibüzzamanı
Meşrutiyetin Bediüzzamanı
Şimdikin de Bid'atüzzamanı

Said Nursî

şimdiki zamanla uyuşmayan kişi.

Vatandaşlarıma ve kardeşlerime burada birkaç söz söylemezsem, bence bahis nâtamam kalır.

Ey eski çağların cihangir Asya Ordularının kahraman askerlerinin ahfâdı olan vatandaşlarım ve kardeşlerim! Beşyüz senedir yattığınız yeter. Artık uyanınız, sabahtır. Yoksa sahra-yı vahşette yatmakla gaflet sizi yağma edecektir.

Ş:261 Hikmet denilen makine-i âlemin nizamı ve telgraf hattı gibi umum âleme uzanan ve dalbudak salan kanun-u nûrâni-yi İlâhiyenin müessisi olan hikmet-i İlâhiye, ufk-u ezelden kaderin parmağını kaldırmış, size emrediyor ki : Tefrika ile müteferrik su gi-^{Tr.158}
bi, katre katre zâyi olan hamiyet ve kuv-
vetinizi fikr-i milliyetle yani : İslâmiyet mil-⁴⁰
liyeti ile tevhid ve mezc ederek zerratin câ-
zibe-i cüz'iyeleri gibi bir câzibe-i umumî-i
vatanî teşkil ile bu kütle-i azîmi, küre gibi

tedvir ederek şems-i ^{Hazret} şevket-i İslâmiyenin cemahir-i müttéfika-i İslâmiyenin mevkebinde bir kevkeb-i münevver gibi câzibesine ittiba' ile müvazene ve âheng-i umumiyeyi muhafaza ediniz.

Hem de hürriyet-i Şer'iyye denilen yüksek bir hakikat-ı içtimaiye, Sübhan ve Ağrı Dağları gibi istikbalin cibâl-i şâhikasının tepesinde ayağa kalkmış ve esaret-i nefis ^{5:715} altına girmeyi şyasak etmiş ve gayre tecavüzü tecviz etmiyerek Şeriata istinad etmiş olan sultan-ı hürriyet-i şer'iyeye, yüksek sadâ ile sizin gibi mâzinin en derin derelerinde gafil ve müteferrik insanlara "fen ve san'at silâhiyle cehalet ve fakra hücum ediniz" emrini veriyor.

^{5:726} Hem de ihtiyaç denilen medeniyetin pe-⁶⁹ deri ve terakkiyatın müessisi olan üstad-ı ihtiyaç, sillesini kaldırmış, size hükmediyor ki; ya hayat-ı hürriyetinizi bu sahra-yı vahşette yağmacılara vereceksiniz veyahut meydan-ı medeniyette fen ve san'at balonuna ve şimendiferine binerek istikbali istikbal ve ecnebi ellerine geçen o emval-i müttéfikayı ^{geri almak} iş-tirdad ederek kâbe-i kemalâta koşacaksınız.

Hem de İslâmiyet milliyeti denilen mazi derelerinde ve hal sahrâlarında ve istikbal dağlarında hayme-nişin olan ve Salâhaddin-i Eyyubî ve Celâleddin-i Harzemşah ve Sultan Selim ve Barbaros Hayreddin ve Rüstem-i Zal gibi ecdadlarınızdan emsalleri gibi dâhî kahramanlar ile bir çadırda oturan bir âile gibi herkesi başkasının haysiyet ve şerefiyle şereflendiren ve hayat-ı ulviyenin enmuzeci olan İslâmiyet milliyeti size emr-i kat'î ile emrediyor ki : Tâ her biriniz umum İslâmın ma'kes-i hayatı ve hâmi-i saadeti ve umum millet-i İslâmın ferdî bir misâl-i müşahhası olunuz. Zira : Maksadın büyümesiyle ^{m:441} himmet de büyür. Ve hamiyet-i İslâmiyenin galeyanı ile ahlâk da tekemmül ve teâlî eder.

Hem de meşrutiyet-i meşrûa denilen dün- ⁴¹ yada beşer saadetinin bir sebebi ve hâkimi- yet-i milliyeyi te'min ile makina-yı hayatın buharı olan hürriyetteki irade-i cüz'iyeyi, ⁴⁸ istibdad ve tahakkümün belâsından kurtaran meşveret-i şer'iyenin mâyesiyle mayalandıran meşrutiyet-i meşrua, sizi herkes gibi imtihana dâvet ediyor ki, sinn-i rüşde bülûğunuz ve vâsiye adem-i ihtiyacınızı görmek

istiyor. İmtihana hazırlanınız. Mevcudiyeti-
nizi ittihadla gösteriniz ve hamiyet-i dini-
ye-i millî ile fikir ve vicdan-ı şahsiyenizi,
milletin kalb ve akl-ı müştereki gibi göste-
riniz. Yoksa, sıfır çekecek ve şehadetnâme-
i hürriyeti elinize vermiyecektir.

*şük başlı klob-
kimseyi dinlemeyen*

Evet, mâzinin sahrâlarında keşmekeşliği-
nize sebebiyet veren herbirinizdeki meyl-ül-
ağalık ve fikr-i hod-serâne ve enaniyet, şimdi
istikbalin saadet-saray-ı medeniyetinde fikr-i
icada ve teşebbüs-ü şahsiyeye ve fikr-i hür-
riyete inkılâb edecektir, inşâallah...

Hattâ diyebilirim ki : Ey Şark vilâyetle-
rindeki vatandaşlarım... Başkalarının sükûtî
medreselerine nisbeten, sizin gürültülü olan
medreseleriniz bir meclis-i meb'usan-ı ilmi-
yeyi gösteriyor. Hem Şâfiî olduğunuzdan ve
imam arkasında kıraat-ı Fatiha ile semavî
ve ruhanî vızıltılarınız sizi mezheben ve
medreseten ve fitraten

53:39

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ^{53:39} nın başka

(42) < İnsan için çalıştığından başka yoktur >
bir ünvanı olan teşebbüs-ü şahsiyeye teşvik
ediyor.

Hem de herbir kemâlin müessis ve hâmîsi olan cesaret ve nâmus-u millet-i İslâmiye sizlere emrediyor ki : Nasılki şimdiye kadar dimağdan kalbe mecra açmakla, akli kuvvete mezc ederek maarifinizi kılınçlarınızın hutut-u cevherinden öğrenmekle şecaat-i maddiyede terakki ettiniz. Şimdi ise : Kalbden fikre karşı menfez açınız. Kuvveti, aklın imdadına ve hissiyatı, efkârın arkasına gönderiniz. Tâ ki; şecaat-i akliye-i medeniyet meydanında nâmus-u millet-i İslâmiye pâyimal olmasın. Kılınçlarınızı, fen ve san'at ve tesanüd-ü hikmet-i Kur'aniye cevherinden yapmalısınız.

20-28

Yollar

S:264
74

Ab=334

الْباقِي وَهُوَ الْبَاقِي

Bediüzzaman

Said Nursî

H.Ş. 85(-)

43
 Yaşasın Şeriat-ı Ahmedî (A.S.M.)

5 Mart 1325 (18 Mart 1909)

Dinî Ceride No. 77

Şeriat-ı Garra, Kelâm-ı Ezelîden geldiğinden ebede gidecektir. Nefs-i emmarenin istibdad-ı rezîlesinden selâmetimiz, İslâmiyete istinad ilemdir. O Habl-ül-Metîne temessük ilemdir. Ve haklı hürriyetten hakkıyla istifade etmek, îmandan istimdad ilemdir. Zira, Sâni-i Âlem'e hakkıyla abd ve hizmetkâr olanın, halka ubudiyete tenezzül etmemesi gerektir. Herkes kendi âleminde bir kumandan olduğundan, âlem-i asgarında cihad-ı ekber ile mükelleftir. Ve Ahlâk-ı Ahmediyye ile tahalluk ve Sünnet-i Nebeviyyeyi ihya ile muvazzaftır.

Ey Evliyâ-i Umur! Tevfik isterseniz, kavanîn-i âdetullağa tevfik-i hareket ediniz. Yoksa tevfigsizlikle cevab-ı red alacaksınız. Zira mâruf umum Enbiyanın memâlik-i İslâmiyye ve Osmanıyyeden zuhuru, kader-i

İlâhiyyenin bir işaret ve remzidir ki : Bu memleket insanların makina-i tekemmülâtının buharı, diyanettir. Ve bu Asya ve Afrika tarlasının ve Rumeli bostanının çiçekleri, ziya-yı İslâmiyet ile neşv ü nema bulacaktır. Dünya için din feda olunmaz. Gebermiş istibdadı muhafaza için vaktiyle mesâil-i Şeriat rüşvet verilirdi... Dinin mes'eleleri terk ve feda edilmesinden, zarardan başka ne faydası görüldü? **Milletin kalb hastalığı, za'f-ı diyanettir. Bunu takviye ile sıhhat bulabilir. Bizim cemaatımızın meşrebi, muhabbete muhabbet ve husumete husumettir. Yâni : Beynel-İslâm muhabbete imdat ve husumet askerini bozmaktır. Mesleğimiz ise ahlâk-ı Ahmediyye (A.S.M.) ile tahalluk ve Sünnet-i Peygamberîyi ihya etmektir. Ve rehberimiz, Şeriat-ı Garra ve kılcımız da, berâhin-i katia ve maksadımız i'lâ-yı Kelimetullah'dır.**

HŞ=88(-)

Hakikat

26 Şubat 1324 (Mart 1909)

Dinî Ceride No. 70

Biz Kalû Belâdan Cemiyet-i Muhammedîde dâhiliz. Cihet-ül-vahdet-i ittihadımız, tevhiddir. Peyman ve yeminimiz, îmandır. Madem ki muvahhidiz, müttehidiz. Her bir mü'min, i'lâ-i Kelimetullah ile mükellefdir. Bu zamanda en büyük sebebi, maddeten terakki etmektir. Zira ecnebiler, fûnun ve sanayi silâhiyle bizi istibdad-ı mânevîleri altında eziyorlar. Biz de fen ve san'at silâhiyle, i'lâ-yı Kelimetullahın en müdhiş düşmanı olan cehil ve fakr ve ihtilâf-ı efkâra cihad edeceğiz. Amma, cihad-ı hâricîyi, Şeriat-ı Garranın berâhin-i katıasının elmas kılınçlarına havale edeceğiz. Zira **medenîlere galebe çalmak iknâ iledir. Söz anlamıyan vahşiler gibi icbar ile değildir. Biz muhabbet fedâileriyiz. Husumete vaktimiz yoktur.** Cumhuriyet ki : **(Hâşiye) Adâlet ve meşve-**

(Hâşiye) : O zaman meşrutiyet. Şimdi o kelime yerine Cumhuriyet konulmuş.

ret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibaret-
tir. Onüç asır evvel Şeriat-ı Garra teessüs
ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik et-
mek, din-i İslâma büyük bir cinayettir. Ve
şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir.
Kuvvet kanunda olmalı. Yoksa istibdad tevzi

Arapça ibare

olunmuş olur. **إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ** hâkim

Şüphesiz ki, Allah kuvvet ve kudret sahibidir.

ve âmir-i vicdanî olmalı. O da; mârifet-i tam
ve medeniyet-i âmm veyahut din-i İslâm na-
miyle olmalı. Yoksa istibdad daima hüküm-
fermâ olacaktır.

İttifak hüdâdadır, hevada ve hevesde de-
ğil. İnsanlar hür oldular amma yine abdul-
lahdırlar. Her şey hür oldu. Şeriat da hür-
dür, meşrutiyet de... Mesâil-i Şeriatı rüşvet
vermiyeceğiz. Başkasının kusuru, insanın
kusuruna sened ve özür olamaz. Yeis mâ-
ni-i her kemaldır. "Neme lâzım, başkası dü-
şünsün" istibdadın yadigârıdır.

S: 711
HŞ: 89

Bu cümlelerin mâbeynini rabtedecek olan
mukaddematı, Türkçe bilmediğim için mü-
tâliînin fikirlerine havale ediyorum.

S a i d N u r s i

﴿Sada-yı Hakikat

27 Mart 1909

Tarîk-ı Muhammedî, şüphe ve hileden münezzeh olduğundan, şüphe ve hileyi imâ eden gizlemekten de müstağnîdir. Hem de o derece azîm ve geniş ve muhit bir hakikat, bahusus bu zaman ehline karşı hiçbir cihetle saklanmaz. Bahr-ı umman nasıl bir destide saklanacak? Tekraren söylüyorum ki : İttihad-ı İslâm hakikatında olan İttihad-ı Muhammedînin (A.S.M.) cihet-ül-vahdeti Tevhid-i İlâhîdir. Peyman ve yemini de îmandır. Müntesibîni, umum mü'minlerdir. Nizamnamesi, sünen-i Ahmediyyedir (A.S.M.). Kanunu, evamir ve nevâhi-i şer'iyedir. Bu ittihad; âdetten değil, ibadettir. İhfa, havf; riyadandır. Farzda riya yoktur. Bu zamanın en büyük farz vazifesi, ittihad-ı İslâm'dır.

İttihadın hedef ve maksadı; o kadar uzun, münşaiib, muhit, merakiz ve maâbid-i İslâmiyeyi birbirine rabtettiren bir silsile-i nuranîyi ihtizaza getirmekle onunla merbut

olanları ikaz ve tarîk-i terakkiye bir hâhiş ve emr-i vicdanî ile sevkettir. Bu ittihadın meşrebi, muhabbettir. Husumet ise, cehalet ve zaruret ve nifakadır. Gayr-ı müslimler emin olsunlar ki; bu ittihadımız, bu üç sifata hücumdur. Gayr-i müslime karşı hareketimiz iknadır. Zira, onları medenî biliriz. Ve İslâmiyeti mahub ve *Julvî* göstermektedir. Zira, onları munsıf zannediyoruz. Lâ-übaliler iyi bilsinler ki, dinsizlikle kendilerini hiçbir ecnebiye sevdiremezler. Zira, mesleksizliklerini göstermiş olurlar. Mesleksizlik, anarşilik sevilmaz. Ve bu ittihadta tahkik ile dâhil olsalar, onları taklid edip çıkmazlar. İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) olan İttihad-ı İslâm, meslek ve hakikatını, efkâr-ı umumiye arzederiz. Kimin bir itirazı varsa etsin; cevaba hazırız.

Forsço ibare
 مَجْمَعُ شِيرَانِ جَهَانَ بَسْتَةُ اَيْنِ نَسِيْدَةِ اَنْدِ
 رُوْبَةِ اَرْجِيْلِهِ چِهَانِ بَكْسِيْدِ اَيْنِ نَسِيْدَةِ رَا

«Cihanın bütün arslanlarının
 Said Nursî
 Doğlandıkları bir cinciği hilekâr bir tilkinin kopar-
 masına imkân vermiştir»

H.Ş: 81 (-)

(48)

[Kırkbeş sene evvel dinî ceridelerde neşredilen, Eski Said'in o dindar mebuuslara hitaben bir makalesidir.]

Yaşasın Kur'an-ı Kerîm'in Kanûn-u Esâsileri

29 Şubat 1324 (Mart 1909)
Dinî Ceride No. 73

Ey Meb'usan! Uzunluğu ile beraber gayet mûciz birtek cümle söyleyeceğim, dikkat ediniz. Zira itnabında, yani uzunluğunda îcaz var. Şöyle ki :

Cumhuriyet ve demokrat mânasındaki meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adâlet ve meşveret ve kanunda cem-i kuvvet; bu ünvan ile beraber asıl mâlik-i hakikî ve sâhib-i ünvan-ı muhteşem olan.. ve müessir ve adalet-i mahzayı mutazammın bulunan ve nokta-i istinadımızı te'min eden.. ve meşrutiyeti ve cumhuriyeti bir esas-ı metîne istinad ettiren.. ve evham ve şükûk sahibini

varta-i hayretten kurtaran.. ve istikbal ve âhiretimizi tekeffül eden.. ve menâfi-i umu-^{m. 369}
miyye olan hukukullahı izinsiz tasarruftan
sizi tahlis eden.. ve hayat-ı milliyemizi mu-
hafaza eden.. ve umumî ezhanı manyetizma-
landıran.. ve ecanibe karşı metanetimizi ve
kemâlimizi ve mevcudiyetimizi gösteren.. ve
sizi muâheze-i dünyeviyye ve uhreviyyeden
kurtaran.. ve maksad ve neticede ittihad-ı
umumîyi te'sis eden.. ve o ittihadın ruhu
olan efkâr-ı âmmeyi tevlid eden.. ve çürük
mesâvi-i medeniyyeti hudud-u hürriyet ve
medeniyetimize girmekten yasak eden.. ve
bizi Avrupa dilencilüğinden kurtaran.. ve ge-
ri kaldığımız uzun mesafe-i terakkiyi, sırr-ı
i'câza binaen, bir zaman-ı kasırda tayyetti-
ren.. ve Arab ve Turan ve İran ve Samîle-
ri, yani beraber olanları tevhid ederek, az
zaman içinde bize bir büyük kıymet verdi-
ren.. ve şahs-ı mânevî-i hükûmeti müslüman
gösteren.. ve kanun-u esasînin ruhunu ve on-
birinci maddeyi muhafaza ile sizi hıns-ı ye-
minden (yemin bozmaktan) kurtaran.. ve Av-
rupa'nın eski zann-ı fâsidlerini tekzib eden..
Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ha-
tem-ül Enbiya ve Şeriatının ebedî olduğu.

nu tasdik ettiren.. ve muharrib-i medeniyet olan ve anarşiliğe yol açan dinsizliğe karşı sed çeken.. ve zulmet-i tebâyün-i efkârı ve teşettüt-ü ârâyı safha-i nuranîsi ile ortadan kaldıran.. ve umum ülema ve vâizleri, itti-had ve saadet-i millete ve icraat-ı hükûmet-i meşruta-i meşrûaya hâdim eden.. ve ada-let-i mahzası merhametli olduğundan anâ-sır-ı gayr-i müslimeyi daha ziyade te'lif ve rabteden.. ve en cebîn ve âmi adamı, en ce-sur ve en has adam gibi hiss-i hakikî-i te-rakki ile ve fedakârlık ve hubb-u vatanla mütehassis eden.. ve hâdim-i (yıkıcı) mede-niyet olan sefahet ve israfattan ve havâic-i gayr-ı zaruriyyeden bizi halâs eden.. ve muhafaza-i âhiretle beraber imâr-ı dünya et-mekle sa'ye neşat veren.. ve hayat-ı mede-niyye olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ul-viyyenin düsturlarını öğreten.. ve her biri-nizi ey meb'uslar! Sellibin kişinin takazası-nı, yani haklarını sizden dâva etmelerini hakkınızda tebrie eden.. ve sizi icmâ-i üm-mete küçük bir misal-i meşrû gösteren.. ve hüsn-ü niyete binaen a'mâlinizi ibadet gibi ettiren.. ve üçyüz milyon müslümanın ha-yat-ı mâneviyyesine sû-i kasddan ve cinayet-

ten sizi tahlis eden ol **Kur'an-ı Mukaddes'**in düsturları ünvaniyle gösterseniz ve hükümlerinize me'haz edinseniz ve düsturlarını tatbik etseniz; acaba bu kadar fevâid ile beraber ne gibi birşey kaybedeceksiniz? Vesselâm...

Yaşasın Kur'an'ın Kanun-u Esasîleri!..

S a i d N u r s î

* * *

(51)

Tr=55(+)

Hürriyete Hitâb

Ey Hürriyet-i Şer'î! Öyle müthiş ve fakat güzel ve müjdeli bir sadâ ile çağırıyorsun; benim gibi bir şarklıyı tabakat-ı gaflet altında yatmışken uyandırıyor sun. Sen olmasa idin, ben ve umum millet, zindan-ı esarette kalacaktık. Seni ömr-ü ebedî ile tebşir ediyorum. Eğer ayn-ül hayat-ı şeriatı menba-ı hayat yapsan ve o cennette neşv ü nema bulsan, bu millet-i mazlûmenin de eski zamana nisbeten bin derece terakki edeceğini müjde veriyorum. Eğer hakkıyla seni rehber etse, agra-z-ı şahsî ve fikr-i intikam ile sizi lekedar etmezse...

Arapça, bore

العِظَةُ لِلَّهِ وَالْمِنَةُ لَهُ ki bizi kabr-i vahşet

< Büyüklük Allah'a mahsustur. Ve yanlız ona boyun ve istibdaddan ihraç ve cennet-i ittihad ve muhabbet-i milliyeye davet etti. >

Yâ Rab! Ne saadetli bir kıyamet ve ne

Şeriat periafin
engordüğü hayatt

istibdat ve vahşet
su kuru

birlik ve
kardeşlik cenne-
ti

Sıkarma

Arapça ibare

güzel bir haşır ki : **وَأَبْعَثُ بَعْدَ الْمَوْتِ**
 < Ölümden sonra dirilmek >

hakikatının küçük bir misalini bu zaman bi-
ze tasvir ediyor. Söyle ki :

Asya'nın ve Rumeli'nin köşelerinde med-
fun olan medeniyet-i kadîme hayata başla-
mış ve menfaatını mazarrat-ı umumiye
arayan ve istibdadı arzu edenler

78=40
يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا demeye başladı-

< Keşki toprak olsaydım >

lar. Yeni hükümet-i meşrutamız mu'cize gi-
bi doğduğu için inşaallah bir seneye kadar

Arapça ibare
تَكَلَّمُ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا sırrına mazhar

< Beşikta çocuk iken konuştu >

olacağız. Mütevekkilâne, sabûrâne tuttuğu-
muz otuz sene ramazan-ı sükûtun sevabıdır
ki; azabsız, cennet-i terakki ve medeniyet ka-
pılarını bize açmıştır. Hâkimiyet-i milliye
nin beraat-ı istihlâli olan kanun-u Şer'i,
hâzin-i cennet gibi bizi dühule davet ediyor.
Ey mazlum ihvan-ı vatan! Gidelim dâhil ola-
lım. Birinci kapısı, şeriat dairesinde ittihad-ı

gömülü

meşrutiyet
hükümetiParti
medeniyetlerhelallik
belgesi
girmesuskunluk
oruca

52

vatan dışı

kalb ve gönül
bir şey

kulûb; ikincisi, muhabbet-i milliye; üçüncüsü, maarif; dördüncüsü, sa'y-i insanî; beşincisi, terk-i sefahettir. Ötekilerini sizin zihinize havale ediyorum. Zira dâvete icabet vâcibdir.

Bu inkılâb-ı azîmin fâtıhası mu'cize gibi başladığı için bir fâl-i hayırdır ki, hâtimesi de pek güzel olacaktır. Şöyle ki :

Bu inkılâb, fikr-i beşerin ağır zincirlerini parça parça ve istidad-ı terakkiye karşı sedleri zir ü zeber ederek, hükûmeti varta-yı mevtten tahlis ve bu millet-i mazlûmede cevahir-i insaniyeti izhar ve âzâde olarak kâbe-i kemâlata doğru gönderdiği gibi, hâtimesi de yani otuz sene kadar rengârenk sefa-het ve isrâfat ve hevesat ve lezaiz-i nâmeşru'a gibi seyyiat-ı medeniyet, devlet-i medeniyeti, hükûmet-i müstebide gibi inkıraza sevkeden umurlar maddeten zararını ihsas edeceğinden o muzlim ve kesif olan sehab, arzu-yu umumî ile münkeşif olduğundan, şems-i Şeriat ve ma'kesi olan kamer-i medeniyet, berrak ve saf ve esâsatta Asya'yı ve Rumelini tenvir ve mutazammın olduğu istidad-ı kemalin tohumları hürriyetin yağ-

Hayırlı iyaret

olum tehlike
sinden
Kurtarma

bulut
psilmiş
ayna

O günkü ve
pozitif merkez

muru ile neşv ü nema bularak rengârenk elvan ile tezyin edeceğini bu fâl-i hayır bize müjde veriyor.

Bir mu'cize-i Peygamberîdir (A.S.M.) ve ⁽³³⁾bu millet-i mazlumeye bir inayet-i İlâhîdir ve cemiyet-i milliyenin niyet-i hâlisanesinin bir kerametidir ki, bu maden-i saadet ve hürriyet olan şariat dairesindeki ittihad-ı kulûb ve muhabbet-i millî elimize meccanen girdi. Milel-i sâire milyonlarla cevahir-i nüfus feda etmekle kazandılar. Ölmüş olan hissiyat ve âmâl ve müyûlât-ı âliye-i milliyemizi ve ahlâk-ı hasene-î İslâmiyemizi bu küre-i arz denilen (cezbe tutmuş mevlevî gibi) meczub cevvalin sımâhında tanin-^{endâz} ve umum milleti sürur ile bir garib ihtizaza getiren sadâ-yı hürriyet ve adalet, nefh-i sûr-u İsrâfil gibi hayatlandırıyor.

Sakın Ey İhvan-ı Vatan! Sefahetlerle ve dinde lâübaliliklerle tekrar öldürmeyiniz. Ve bütün efkâr-ı fâsideye ve ahlâk-ı rezileye ve desais-i şeytaniyeye ve tabasbûsata karşı, Şariat-ı Garra üzerine müesses olan kanun-u esasî Azrail hükmüne geçti. Onları öldürdü.

Ey hamiyetli ihvan-ı vatan! İsrâfat ve hi-

lâf-ı şariat ve lezaiz-i nâmeşru'a ile tekrar
 ihya etmeyiniz. Demek şimdiye kadar me-
 zarda idik, çürüyorduk. Şimdi bu ittihad-ı
 millet ve meşrutiyet ile rahm-ı mâdere geç-
 tik. Neşv ü nemâ bulacağız. Yüz bu kadar
 sene geri kaldığımız mesafe-i terakkiden, in-
 şâallah mu'cize-i Peygamberî (A.S.M.) ile şim-
 mendifer-i kânun-u Şer'iyye-i esasiyeye ame-
 len ve burak-ı meşveret-i Şer'iyyeye fikren
 bineceğiz. Bu vahşet-engiz sahra-yı kebiri za-
 man-ı kasırada tekemmül-ü mebâdi cihetiyle
 le tayyetmekle beraber, milel-i mütemeddi-
 ne ile omuz omuza müsabaka edeceğiz. Zi-
 ra onlar kâh öküz arabasına binmişler, yo-
 la gitmişler. Biz birden bire şimendifer ve
 balon gibi mebâdiye bineceğiz, geçeceğiz.
 Belki câmi-i ahlâk-ı hasene olan hakikat-ı
 İslâmiyenin ve istidad-ı fitrînin, feyz-i îma-
 nın ve şiddet-i cû'un hazma verdiği teshil
 yardımı ile fersah fersah geçeceğiz. Nasıl ki
 vaktiyle geçmiştik.

Talebeliğin bana verdiği vazife ile ve hür-
 riyetin fermân-ı me'zuniyetiyle ihtar ediyorum ki :

Ey ebna-yı vatan! Hürriyeti su-i tefsir etmeyiniz; tâ elimizden kaçmasın ve müteaf-

yeri, obasıno
 daurogi
 Kısca zaman

medenîleşmiş
 milletler

yetki
 belgesi

vatan
 sarkıları

geri olmayas
 treni

korkunç
 öncülerin
 mükemmel-
 liği

54

HŞ=34
 Tr:158

mh:30

fin olan eski esareti başka kapta bize içirmekle bizi boğmasın (Hâşiye). Zira hürriyet, mürâat-ı ahkâm ve âdâb-ı şeriat ve ahlâk-ı hasene ile tahakkuk ve neşv ü nemâ bulur.

Sadr-ı evvelin yani sahabe-i kiramin o zamanda âlemde vahşet ve cebr-i istibdad hükümferma olduğu halde, hürriyet ve adâlet ve müsavatlari, bu müddeaya bir bürhan-ı bâhirdir. Yoksa hürriyeti, sefahet ve lezaiz-i nâmeşru'a ve isrâfat ve tecavüzat ve heva-i nefse ittiba'da serbestiyet ile tefsir ü amel etmek; bir padişahın esaretinden çıkmakla ve alçakların istibdadı ve esaret-i rezilesinin altına girmekle beraber milletin çocukluk istidadını ve sefih olduğunu gösterdiğinden, paralanmış olan eski esarete lâ-yık ve hürriyete adem-i liyâkatını gösterir.

Zira sefih mahcûrdur. Geniş ve muşa'sa olan yeni hürriyet-i şer'iyeye adem-i liyâkat, (zira çocuğa geniş olmaz) şanlı olan ittihad-ı millîyi, bozulmuş ve müteaffin olan hâlât ile fena bir hastalığa hedef edecektir. Zira ehli-takva ve vicdanın tefsiri böyle değil. Mezhebi de muhalif olacaktır. Biz Millet-i Os-

(Hâşiye): Evet daha dehşetli bir istibdad ile, pek acı ve zehirli bir esareti bize içirdiler.

halkınlere riayet etmek
sadr-ı saadet

inn=20

mün:19
45-97

mal e'inden alınmış

(55)

milli kabiliyetleri
mert görümü

maniye erkeğiz. Kamet-i merdane-i istidad-ı
milliyemize kadınların libası gibi süslü se-
fahet ve hevesat ve isrâfat yakışmıyor. Bi-
naenaleyh aldanmıyalım.

Arapsı ibare
خُذْ مَا صَفَا دَعِ مَا كَدَرَ kaidesini

← İyi olanı al. Kötüyü bırak? →
düstur-ul amel yapalım. Şöyle ki :

Ecnebiyede terakkiyat-ı medeniyeye yar-
dım edecek noktaları (fünun ve sanayi gibi)
maalmemnuniye alacağız.

Amma medeniyetin zünûb ve mesavîsi *kötülük-
ler*
olarak bazı âdât ve ahlâk-ı seyyie ki, ecne-
bilerde mehasin-i medeniye-i kesiresiyle mu-*Kuşatılmış*
hat olduğu için çirkinliğini o kadar göster-
miyor. Biz ise aldığımız vakit sû-i tâli' *kötü talih*
ciheteyle ve sû-i intihab tarîkıyle müşkil-üt-*kötü seçim*
tahsil mehasin-i medeniyeti terk edip, çocuk
gibi heva ve hevese muvafık zünûb-u me-
deniyeti kesb ettiğimizden muhannes gibi
(yani kadınlaşmış erkek gibi) veya müterec-
cile gibi (yani erkekleşmiş kadın gibi) olu-*mek: 478*
ruz. Kadın, erkek gibi giyinse maskara olur.
Erkek, kadın gibi süslense muhannesliktir,*Kadınlaşmış
erkek*
yakışmaz. Merd ve âlî-himmet, zîb ü zîver
le muzahraf cilveli hanım gibi olmamalı.*süs eşyası
takı*

AVRUPA
edilmesi
201
GAYR-İ AHLAK'İ DURULMUNA GÖRMÜYÖK

süslü

Elhâsıl : Zünûb ve mesavî-i medeniyeti, hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten seyfi Şeriatla yasak edeceğiz. Tâ ki, medeniyetimizin gençliği ve şebabeti, zülâl-i ayn-il-hayat-ı Şeriatla muhafaza olsun. Kesb-i medeniyette Japonlara iktida bize lâzımdır ki; onlar Avrupa'dan mehasin-i medeniyeti almakla beraber, her kavmin mâye-i bekası olan âdât-ı milliyelerini muhafaza ettiler. Bizim âdât-ı milliyemiz İslâmiyette neşv ü nemâ bulduğu için, iki cihetle sarılmak zaruridir.

Ey hamiyetli ebna-yı vatan! Cemiyet-i milî ruhlarını feda etmekle saadetimize yol açtılar. Biz de, bazı lezaizimizi terk ile onlara yardım edeceğiz. Zira o sofrayı nîmete beraber oturuyoruz. Efkâr-ı fâside sahibi yani hürriyet altında istibdadı ve mezalimi arzu edenler, mevt-i ebedîye mazhar olan ve zaman-ı mazinin çukurunda medfun olan istibdâdatı veyahut seyl-i hurûşân-ı zaman içinde yuvarlanmış olan mezalimi, bir daha temâşâ etmemek için, tarih-i hayat-ı hürriyetin beyanıyla, mâzi ve hal meyanında delinmez bir sedd-i âhenin çekmek istiyorum.

kötülükler

günahlar

Şeriatın hayat fînanının tatlı suyu

56

zamanın sofrasının zeli

ara demirden sed

Şöyle ki : Bu inkılâb, doğurduğu hürriyeti eğer meşveret-i Şer'iyenin terbiyesine verse, bu milletin eski satvət ve kuvvetini ihya edecektir. Eğer veba-yı ağraz-ı şahsiyeye müsadif olsa; istibdad-ı mutlaka dönecek, o çocuk ölecek. Hürriyet tam zamanında doğdu. Ahval ve ilcaat-ı zaman tam terbiyesine hizmet ister. Sun'î ve ihtiyarî değil; tâ ki, çok külfete muhtaç olsun. Eski zaman gibi bu kadar tazyikatın tesiriyle me'yusiyet ve mahv olmak şanından olmayan hamiyet-i İslâmiye o kadar galeyana gelmiş ki, güya hürriyet rahm-ı mâderde tekmil yaşa kadar gelmiş. Kadem-nihâde-i saha-i vücut olduğu anda hükümfermalığını ilân ve hiçbir müsademata karşı tezelzüle ve delmeğe uğramıyacak bir sedd-i âhenin gibi veyahut taht-ı Belkısî gibi "beş hakaik-ı sâbite" üzerine teessüs edecek.

Birinci Hakikat : Mecmu'da bir kuvvet bulunur, hiçbir ferd o kuvvete mâlik olamaz. Bir kalın şerit ile eczasından kalın bir telin kuvveti gibi.. veyahut efkâr-ı umumiye-yi mutazammın yeni hükûmetimiz ve eski hükûmetimiz gibi. Ey millet! Biz şimdi kalın şeridiz. Her kim muhalefet ile veyahut

tesodüf etmek

ezici kuvvet şahsi menfaatler ve zamonin zorlamaları

Verit alanına ayak bağı

demir

57

83

Kendi kapasına hod-serane ile bunu zaif etse, umumun hak-
kına affolunamaz bir cinayettir.

146 miş zaman
İkinci Hakikat : Zaman-ı sâlifde, yani galebe-i vahşet vaktinde âlemde hükümferma, vahşetin mahsulü ve tedenni ve inkırazın mahkûmu olan kuvvet ve cebrin saltanatı idi. Herhangi devletin deveran-ı demi yerine girmiş ise, öyle devletlerin sahâif-i tarihiyeleri baykuşların âşiyâneleri gibi satırları inkırazlarını çağırıyorlar, bağırıyorlar. Tasallut-u medeniyetin zamanında âlemin hükümrânı; ilim ve marifettir. Müvelidi, medeniyet.. ve şanı, tezayüd.. ve ömrü, ebedî olduğundan herhangi devletin hayat ve müdebbiri olmuş ise, o hükûmeti kendi gibi kayd-ı ömr-ü tabiîden ve ecel-i inkırazdan tâhlis ve küre-i arz kadar yaşamasına istidad vermiş. Kitab-ı Avrupa sahâifi bunu alenen gösteriyor.

54
iliniyi görüp ona göre tedbir alan
Kurtarmak
146 miş zaman
Ken demar leri
Yuva
doğuran
artma
Eğer denilse : Şimdiye kadar bu hükûmet-i zaifeyi âdi adamlar idare edebilirlerdi. Fakat bu kadar metin ve dehşetli kaviyyen emel ettiğimiz yeni hükûmeti omuzunda taşıyacak harika ve dâhî adamlar lâzımken Asya ve Rumeli tarlası acaba öyle mahsulât verecek mi?

Buna Cevab : Eğer başka inkılâblar başa gelmezse, evet. Ve **Üçüncü Hakikat'a** dikkat et. Şöyle ki :

Bu zaman-ı mazide insan istidad-ı gayr-ı mütenahîye mâlik iken o kadar dar ve mahdud daire içinde hareket ediyordu ki : Gü-yâ insan iken hayvan gibi yaşadığından, ef-kâr ve ahlâkı o daire nisbetinde tedennî etmiş ve mahsur kalmıştı. Şimdi bu şer'î hürriyet-i âdilâne eğer yaşasa ve bozulmazsa, fikr-i beşerin ağır zincirlerini paralamakla ve istidad-ı terakkiye karşı sedleri herc ü merc ederek, o küçük daireyi dünya kadar tevsi' edebilir. Hattâ benim gibi bir köylü adam, süreyya kadar ulvî olan idare-i umumîyi nazara alacak. Âmâl ve müyûlâtın filizlerini orada bağlayacak. Ve herbir fiil ve tavrının orada bir ihtizaz ile zîmedhal bulunacağından, himmeti süreyya kadar teâlî ve ahlâkı o derece tekemmül ve efkârı memalik-i Osmaniye kadar tevessü' edeceğinden; Eflâtunları, İbn-i Sinaları ve Bismarkları, Dekartları ve Taftazanileri inşaallah geri bırakacak. Bu kuvvetli Asya ve Rumeli tarlası çok şübba-ı vatan mahsulü vereceğinden kaviyyen ümitvarız.

kopisi
ağıllık

vatan
gençleri

Özellikle önceki medenî devletler

-Lâsiyyema şu memalik-i Osmaniye umum enbiyanın mahall-i zuhuru ve devlet-i mütemeddine-i sâlifenin mehd-i teşekkülü ve Şems-i İslâmiyetin maşrik-ı tulûu olduğundan, insanların fitratlarında ektikleri bu üç istidadat-ı kemâl bu hürriyetin yağmuru ile neşv ü nemâ bulsa, herkesin istidadı ve fikr-i münevverinin dal ve budakları şecere-i tûbâ gibi her tarafa açacaktır. Ve şarkın garba nisbetini, seherin guruba nisbeti gibi edecektir. Eğer sûs-ü ataletle ve sü-
 mum-u ağrâz ile kurutulmazsa.

59 Sabah vakti

Tenbellik huyu

garaz zehirleri

Dördüncü Hakikat: Şeriat-ı Garrâ Ke-
 lââm-ı Ezelîden geldiğinden ebede gidecektir. Zira şecere-i meyl-ül-istikmâl-i âlemin dalı olan insandaki meyl-üt terakkinin mahsul ve semeresi olan istidadın telâhuk-u efkâr-la hâsıl olan netâicinin teşerrüb ve tegaddi ile büyümesi nisbetinde Şeriat-ı Garrâ aynen maddî zîhayat gibi tevessü' ve intibak edeceğinden, ezelden gelip ebede gideceğine bürhan-ı bâhirdir. Asr-ı Saadet olan sadr-ı evvelin hürriyet ve adâlet ve müsâvatı bahusus o zamanda delil-i kat'îdir ki, Şeriat-ı Garra müsâvatı ve adâleti ve hakikî hürriyeti cemi' revabit ve levazimatıyla câmi'dir.

mükemmelleşmeyle

yanılmış alem

apıacı

gidalmak

Ayak uydurmak

Sulama isme

boşlar- Rabitalar

İmam-ı Ömer (R.A.), İmam-ı Ali (R.A.) ve Salâhaddin-i Eyyubî âsarı bu müddeaya delil-i alenîdir. Buna binaen kat'iyen hükmediyorum : Şimdiye kadar noksanîyetimiz ve tedenniyatımız, sû-i ahvalimiz dört sebepten gelmiş :

1— Şeriat-ı garrânın adem-i mûraat-ı ahkâmından;

2— Bazı müdâhinlerin keyfemâyeşâ sû-i tefsirinden;

3— Zâhirperest âlim-i câhilin veyahut câhil-i âlimin taassubat-ı nâ-be-mahallinden;

4— Sû-i tali' cihetiyle ve sû-i intihab tarihiyle müşkilüttahsil olan Avrupa mehasinini terk ederek çocuk gibi heva ve hevese muvafık zünub ve mesavi-i medeniyeti tuti-gibi taklittendir ki, bu netice-i seyyie zuhur ediyor. Me'murîn hakkıyla vazifesini ifa etse, me'mur olmayan ilcaat-ı zamana muvafık sa'yetse; sefahete vakit bulamayacaktır. Bu iki kısmın herhangi bir ferd, sefahete inhimak gösterdi ise, bu heyet-i içtimaiye içinde muzır bir mikrob suretine giriyor.

da kavuk
yaltakçı

cahil fakat
alim zengin

gereksiz ve
yersiz taassubları

elde edil-
mesi zor

papağan

memurlar

farzla düşün-
olmak

17nci 55
45-28

iyi seçimde
bulunmama

sünahlar

60

Beşinci Hakikat : Zaman-ı sâbıkta revâ-
 bıt-ı içtima ve levazım-ı taayyüş ve fevaid-i
 medeniyet o kadar tekessür ve teş'ub et-
 mediğinden, bazı kalil adamların fikri, dev-
 letin idaresine yarı kâfi gibi idi. Amma bu
zamanda revabıt-ı içtima o kadar tekessür
etmiş ve levazım-ı taayyüş o derece taad-
düd etmiş ve semerat-ı medeniyet o kadar
tefennün etmiş ki, ancak yalnız kalb-i mil-
let hükümünde olan meclis-i meb'usan ve
fikr-i ümmet makamında olan meşveret-i
Şer'î ve seyf ve kuvvet-i medeniyet menzi-
linde bulunan hürriyet-i efkâr, o devleti ta-
şiyabilir ve idare ve terbiye edebilir. Bu
 hakikata misal; eski hükûmet-i müstebide,
 yeni hükûmet-î meşrutadır.

Üçüncü Hakikatın bana verdiği vazife ile
 ve hürriyetin ferman-ı mezuniyetiyle (üç şey)
 ihtar ediyorum.

Birincisi : Bir cisim birden zerrattan ta-
 hallül ve yeni zerrattan teşekkül eylemesi
 muhal olacağından, cism-i devletin birden
 me'murîni ref' ve yenilerini ikame eyleme-
 si muhal olmasa da, müteazzirdir. Binaena-
leyh istidad-ı habıs ve kabil-i ıslah olmayan

hayatın
gerekleri

HŞ-34

Fen ve sanâ
derecesine
sıkmak

toplumsal
bölge
budaklanmak

hayatın
gerekleri

meşuriyet
hükümeti

ayrışma

halkın
meydana
gelmesi zor

adamları zaten cism-i devlet def-i tabî ile ifraz edecektir. Amma kabil-i İslah olanlar (61) zaten güneş garbdan tulû' etmediğinden tevenin kapısı açıktır. Bunların tecrübelerinden istifade etmeli. Bunların yerini dolduracak kırk sene lâzım. Yoksa umumu aleyhinde itâle-i lisan ve terzil etmek bu şanlı olan ittihad-ı milleti —bozulmuş bazı efkâr ve ahlâklarına binaen— bir hastalığa hedef edecektir.

İkincisi : Ben Şark'ın dağlarında büyümüş idim. Merkez-i hilafeti güzel tahayyül ediyordum. Vakta ki, bundan yedi-sekiz ay mukaddem Dersaadet'e geldim. Gördüm ki : İstanbul, tevahhuş ve tenafür-ü kulûb sebebiyle medenî libası giymiş vahşî bir adama benzerdi. Şimdi ittihad-ı millî sebebiyle medenî adam, fakat yarı medenî, yarı vahşî libasında bize arz-ı dîdâr ediyor. Evvel şarkta fenalığın sebebi, şarkın uzvu hastalanmış zannediyordum. Vakta ki, hasta olan İstanbul'u gördüm. Nabzını tuttum. Teşrih ettim. Anladım ki, kalbindeki hastalıktır, her tarafa sirayet eder. Tedavisine çalıştım, bir divanelikle taltif edildim.

Normal yoldan çıkarmak

Keskiyi düzeltmek

dedi kodu

çinmak, yarınak

Hem de gördüm ki; medeniyet-i hakiki-
yeyi teşkil eyleyen İslâmiyet, maddî cihetin-
 de medeniyet-i hâzıradan geri kalmış. Gü-
ya İslâmiyet su-i ahlâkımızdan darılmış ma-
zî tarafına dönüp gidiyor, zaman-ı Saadete
bizi şikâyet edecektir. Bunun en büyük se-
 bebi; istibdaddan sonra, mürşid-i umumî üç
büyük şubenin —ki “cümlenin maksudu bir
amma rivayet muhtelif” veyahut

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلُّهُ إِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ (62)

< Tabiiğimiz değişiktir fakat zürcelliğin bir-tek-dir. Herşide

Fikirlerin
aykırılığı

mesreblerin
farklılığı

Şeytinin mâsadakı olan ehl-i medrese ve
ehl-i mekteb ve ehl-i tekyenin— tebayün-ü
efkâr ve tehalüf-ü meşâribidir.

Bu tebayün-ü efkâr ahlâk-ı İslâmiyenin
 esasını sarsmış, ittihad-ı milleti çatalaştır-
miş, terakkiyat-ı medeniyeden geri bırakmış-
tır. Zira biri ifrat ile diğeri tekfir ve tad-
lil ediyor. Öteki tefrit ile onu techil ve gayr-
mutemed addediyor. Bunun çâresi, tevhid ile
ve efkârlarının mâbeyninde te'yid ile mü-
nasebet ile musalâhadır. Tâ i'tidal noktasın-
 da musafaha ile birleşmeli ki, âheng-i terak-
 kîyi ihlâl etmesinler.

İlişkiyi
güçlendirme
barışma

Üçüncüsü : Ben vâizleri dinledim. Nasi-

mek: 34
 Muh: 36
 Hş: 24
 Ab: 327

hatları bana tesir etmedi. Düşündüm. Ka- ^{Kalb katılıp}
sâvet-i kalbimden başka üç sebep buldum :

Birincisi : Zaman-ı hâzırayı zaman-ı sâli-
 feye kıyas ederek yalnız tasvir-i müddeâyı
parlak ve mübalâğalı gösteriyorlar. Tesir et- ^{hakikat araştırıcı}
tirmek için isbat-ı müddeâ ve müteharri-i
hakikatı ikna lâzım iken ihmal ediyorlar. ^{sinâ ikna}

İkincisi : Bir şeyi tergib veya terhib et-
 mekle ondan daha mühim şeyi tenzil ede-
 ceklerinden müvazene-i Şeriâtı muhafaza et-
 miyorlar.

Üçüncüsü : Belâgatın muktezası olan hale
mutabık, yani ilcaat-ı zamana muvafık, ya-
ni teşhis-i illete münasib söz söylemezler; gü-
ya insanları eski zaman köşelerine çekiyor-
lar, sonra konuşuyorlar.

Hâsıl-ı Kelâm : Büyük vâizlerimiz hem
âlim-i muhakkik olmalı, tâ isbat ve iknâ et-
sin. Hem hakîm-i müdakkik olmalı, tâ mü- ^{hikmet ehli}
vazene-i Şeriâtı bozmasın. Hem belîğ-i (63)
muknî' olmalı, tâ mukteza-yı hal ve ilcaat-ı
zamana muvafık söz söylesin ve mîzan-ı Şe-
riatla tartсын. Ve böyle olmaları da şarttır.

Yaşasın Şeriât-ı Garra!.. Yaşasın adâlet-i

arastırıcı
 âlim
 ikna eden
 belâgatla
 konuşan

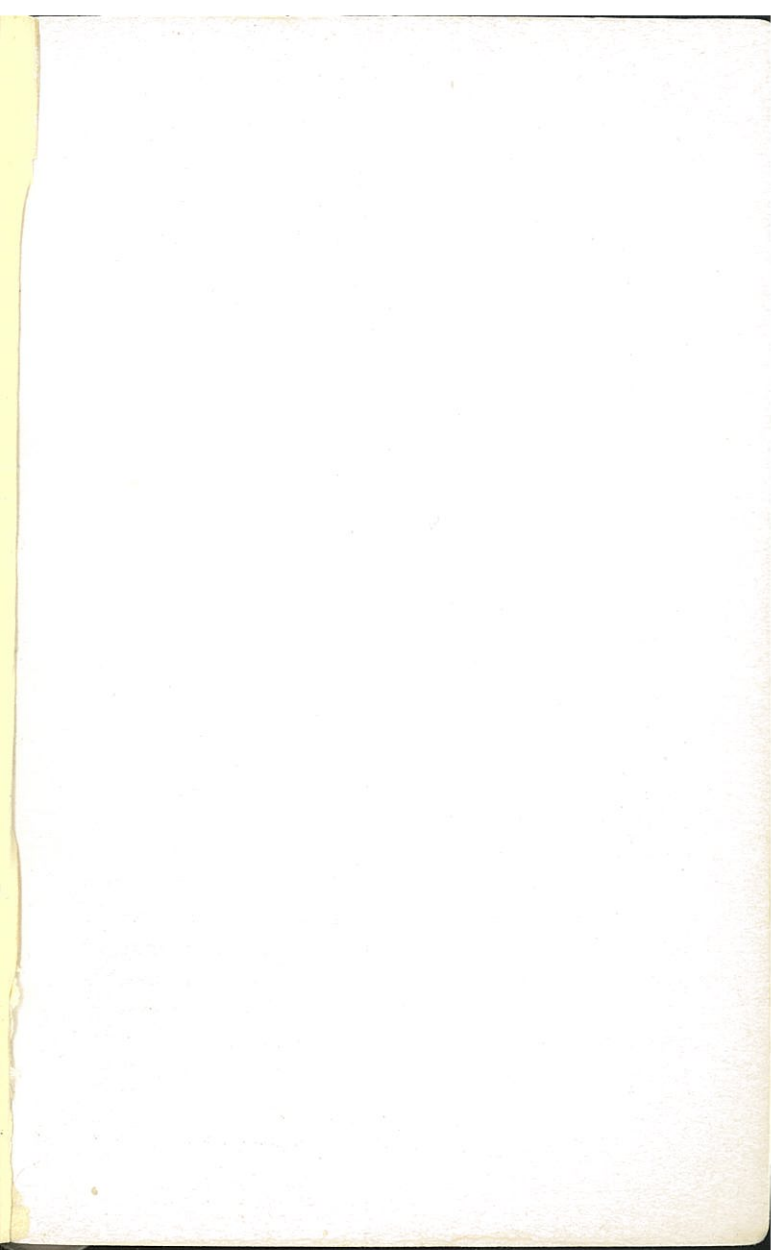
İlâhî!.. Yaşasın ittihad-ı millî!.. Ölsün ihti-
lâf!.. Yaşasın muhabbet-i millî!.. Gebersin ağ-
râz-ı şahsiye ve fikr-i intikam!.. Yaşasın şe-
caat-ı mücessem askerler!.. Yaşasın satvet-i
müşahhas ordular!.. Yaşasın akıl ve tedbir-i
mücessem dindar cemiyet-i ahrâr ve Nur Ta-
lebeleri!..

S a i d N u r s î

* * *

(Hâşiye) : Medar-ı ibret ve hayrettir ki, kırkûç se-
ne evvel hürriyetin üçüncü gününde İstanbul'da hem
sonra Selânik'te Meydan-ı Hürriyette binler siyasilere karşı dâva ettiği ve bütün kuvvetiyle Şeriatı istediği ve hürriyeti ve meşrutiyeti Şeriata hizmetkâr yaptığı ve sonra 31 Mart'ta Hareket Ordusu gayet dehşet ve şiddetle Şeriat isteyenleri mes'ul ettikleri zamanda Divan-ı Harb-i Örfî'de Said'in bu münteşir nutuklarından tam beraet verildiği halde; şimdi ise siyaseti otuz seneden beri bıraktığı ve o nutuklarına nisbeten siyasete pek az teması için 27 sene dinsizlik hesabına işkenceler ve gaddarane azab ve cezalar verenler, elbette din namına zulmettiklerini ve engizyonlardan daha zâlim olduklarını isbat eder.

S a i d N u r s î

Milletin kalb hastalığı, za'f-ı diyanettir. Bunu takviye ile sıhhat bulabilir.

Bizim cemaatımızın meşrebi, muhabbete muhabbet ve husumete husumettir. Yâni : Beynelislâm muhabbete imdat ve husumet askerini bozmaktır. Mesleğimiz ise ahlâk-ı Ahmediyye (A.S.M.) ile tahalluk ve Sünnet-i Peygamberîyi ihya etmektir. Ve rehberimiz, Şeriat-ı Garra ve kılcımız da, berahin-i katia ve maksadımız İ'lâ-yı Kelimetullah'dır.

Said Nursî